

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХОДОЗНАВСТВА

Кафедра східної філології

Кваліфікаційна робота магістра
з філології на тему:

**ІДЕНТИФІКАЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ В АРАБСЬКИХ КРАЇНАХ ТА
СПЕЦИФІКА ЇХ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ**

студента групи МПар 55-18

факультету сходознавства

денної форми навчання

Освітньо-професійної програми

Галузевий переклад: арабська мова, англійська мова

Спеціальності 035 Філологія

Спеціалізації 035.060 Східні мови та літератури

(переклад включно), перша – арабська

Куріє Моріса Жоржовича

Науковий керівник:

канд. філол. наук, доц. Петрова Ю. І.

Допущено до захисту

«___» _____ року

Завідувач кафедри

_____ Валігура О. Р.
(підпис) (ПІБ)

Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____

КИЇВ – 2019

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПЕРЕКЛАДУ ЮРИДИЧНИХ ДОКУМЕНТІВ	10
1.1. Історія перекладу юридичних документів.....	10
1.2. Поняття юридичного перекладу. Типи юридичних документів.....	14
1.3. Лексико-семантичні особливості перекладу юридичних документів	18
1.4. Класифікація перекладацьких трансформацій.....	25
Висновки до розділу I.....	29
РОЗДІЛ II. ОСОБЛИВОСТІ ДОКУМЕНТАЦІЇ АРАБСЬКОГО СВІТУ	31
2.1. Специфіка юридичної документації арабською мовою.....	31
2.2. Структурні та лінгвістичні особливості паспорта в арабському світі	41
2.3. Особливості передачі арабських власних назв українською мовою.....	45
2.4. Практичні рекомендації щодо перекладу особистих документів з арабської та їх оформлення для нотаріального посвідчення.....	51
Висновки до розділу II.....	56
РОЗДІЛ III. СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ ОСНОВНИХ ІДЕНТИФІКАЦІЙНИХ ДОКУМЕНТІВ З АРАБСЬКОЇ УКРАЇНСЬКОЮ	58
3.1. Переклад свідоцтва про народження	58
3.2. Переклад ідентифікаційної картки	62
3.3. Переклад проїзного документа	66
3.4. Переклад посвідчення водія	68

Висновки до розділу III.....	73
ВИСНОВКИ.....	76
АНОТАЦІЯ.....	81
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	85
ДОДАТКИ	
Додаток 1.....	94
Додаток 2.....	107
Додаток 3.....	110
Додаток 4.....	112

ВСТУП

Ідентифікаційні документи є невід'ємною частиною життя громадян будь-якої країни. Їхній зміст поєднує у собі законодавчий, правовий, офіційний, державний аспекти, і, звісно, лінгвістичний. Суттєву значущість цих документів влучно висловив М. А. Булгаков: «Немає документа, немає і людини.» («Майстер і Маргарита, глава 24»). Ці слова констатують обставину, яку ми не завжди усвідомлюємо: людина в сучасному суспільному житті існує остільки, оскільки вона зафіксована та представлена в різного роду документах, що засвідчують особу. Якщо в наведеній цитаті і є перебільшення, то вельми незначне. Як би там не було, у взаємовідносинах з офіційною сферою діє саме таке правило [2, с. 5].

Терміни «ідентичність» та «ідентифікація» на перший погляд можуть здатися рівнозначними, проте «ідентичності» властиве значення фіксації чогось усталеного і певного, а термін «ідентифікація», з вираженим значенням процесуальності, як зазначають Р. Брубейкер та Ф. Купер [4, с. 5], потребує уточнення способу того, хто є агентом ідентифікації. Це особливо важливе у зв'язку з тим, що наше дослідження розглядає зовнішню ідентифікацію людини державними органами за допомогою тих текстових елементів, що безпосередньо відносяться до лінгвістичної галузі.

Зовні ідентифікація та категоризація не могли не вплинути на самоідентифікацію індивіда. Різного роду культурні та соціальні ефекти, спричинені таким зіткненням, представляють для перекладачів особливий інтерес та новий і перспективний напрямок для розвитку науки [28, с. 278].

Інструментом ідентифікації індивіда виступає ідентифікаційний документ, що зазвичай вважається одним із основних життєвих символів у тій

чи іншій країні. Як правило, у створенні будь-якого ідентифікаційного документа бере участь велика кількість людей з метою втілити в ньому якомога більше символіки своїх традицій та звичаїв, надаючи йому тим самим «національного характеру».

Таким чином, паспорт, який виступає передусім ідентифікаційним документом, а також проїзним, постає в якості особливої цінності, нерозривно пов'язаної з поняттям «громадянин (будь-якої) країни». Разом з тим, паспорт є найяскравішим та найціннішим для дослідження ідентифікаційним і проїзним документом в історії та практиці відносин між людиною та державою. Створений для засвідчення особи індивіда та контролю над його пересуваннями (як у межах країни, так і поза її межами), він поступово увібрав в себе безліч значень, часом дуже далеких від початкових, причому цими значеннями його наділяли не тільки чиновники, але також експерти в галузі друку, історики, лінгвісти та перекладачі [41, 19].

Роль лінгвістів у створенні ідентифікаційних документів обумовлена внесенням чітких формулювань, зрозумілих термінів та визначень, в той час як перекладачі відповідають за зміст інформації в документах та їх тлумачення мовою перекладу.

Наразі, беручи до уваги велику кількість арабомовних країн та розмаїття ідентифікаційних документів, що використовуються в них, а також чинник міграції їхніх власників, в т. ч. до України, питання перекладу такого роду документів з арабської мови українською залишається вельми актуальним.

Актуальність теми дослідження обумовлена практичною необхідністю надання якісного, адекватного та адаптованого перекладу ідентифікаційних документів з арабської мови українською. Останнім часом в Україні зростає обсяг роботи з такими документами. У той же час слід зазначити, що на сьогодні не існує спеціальних наукових публікацій, присвячених цій темі. Серед праць,

які частково торкаються різних аспектів перекладу арабомовних юридичних документів, можна згадати публікації Ашрафа Амера [63], Мустафи Мухаммада аль-Муршаді [40], Зейда Махмуда аль-Акайле [70], Боднара С.Н. [3], Хусейна Казема Мажді аль-Дрисауі [65] та ін. Роботу з ідентифікаційними документами можна порівняти з ювелірним мистецтвом, що вимагає високої зосередженості, розуміння та вміння аналізувати дані, які розміщуються в них, а також професійно передати смислове значення відповідних термінів, аббревіатур та визначень мовою перекладу. Враховуючи важливість цієї теми і відсутність публікацій з неї, у нашій роботі здійснено спробу зібрати та проаналізувати дані щодо арабських ідентифікаційних документів і запропонувати практичні рекомендації щодо їх перекладу.

Мета роботи полягає у виявленні специфіки арабомовних ідентифікаційних документів з точки зору їхньої структури і змісту та встановленні перекладацьких відповідників українською мовою для використовуваних у них стандартних позначень та формулювань.

Досягнення поставленої мети стало можливим завдяки поетапному вирішенню таких **завдань**:

- 1) висвітлити поняття юридичного перекладу;
- 2) охарактеризувати офіційний стиль, до якого належать ідентифікаційні документи;
- 3) охарактеризувати та описати лексичні та лексико-граматичні перекладацькі трансформації, типові при перекладі ідентифікаційних документів з арабської мови українською;
- 4) проаналізувати та класифікувати структурні особливості та специфічні риси арабських ідентифікаційних документів;

5) сформулювати практичні рекомендації щодо перекладу ідентифікаційних документів з арабської мови українською, з урахуванням їх подальшого нотаріального засвідчення;

6) запропонувати «єдиний перекладацький шаблон» щодо ідентифікаційних документів арабського світу;

7) укласти тематичний глосарій лексики і зворотів, типових для арабських ідентифікаційних документів.

Об'єктом дослідження є основні види ідентифікаційних документів в арабському світі.

Предмет дослідження – структурні особливості арабських ідентифікаційних документів та шляхи передачі наявних у них типових позначень і формулювань українською мовою.

Методи дослідження: у роботі було використано *описовий метод* для надання чіткого поняття та пояснення структурних та лінгвістичних особливостей аутентичних ідентифікаційних документів арабською мовою; *порівняльний аналіз* було застосовано для розкриття закономірностей, виявлення синонімії та систематизації перекладу змісту загальних ідентифікаційних документів українською мовою; *дистрибутивний аналіз* було застосовано для ідентифікації невідомих позначень (абревіатур, скорочених найменувань управлінь та підрозділів тощо); *метод компонентного аналізу* використовувався для розкриття значень слів, їх розщеплення на певні компоненти.

Наукова новизна роботи полягає у тому, що в ній вперше було проведено комплексний аналіз основних аутентичних ідентифікаційних документів арабського світу на предмет їхньої структури та типових для них формулювань і позначень; визначено та охарактеризовано особливості структурних і лінгвістичних одиниць змісту ідентифікаційних документів;

порівняно структурні та змістові особливості паспортів різних арабських країн; запропоновано загальні рекомендації щодо перекладу арабомовних ідентифікаційних документів українською мовою та відтворення наявних у них шаблонних конструкцій і виразів. За результатами роботи укладено і готується до друку видання: «Русско-украинско-арабско-английское тематическое руководство “Терминология ID-документов и пластиковых карт”», частина якого представлена в додатку № 4.

Практичне значення роботи полягає у тому, що результати проведеного дослідження містять практичні рекомендації, які можуть бути використані у викладанні теорії та практики двостороннього перекладу, ділової арабської мови, арабської стилістики та ін. Крім того, результати можуть бути використані для укладання тематичного курсу перекладу офіційних/ ідентифікаційних документів, а також відповідних методичних посібників, тематичних глосаріїв та практикумів. Підготовлений за результатами роботи словник може використовуватися перекладачами в їхній професійній діяльності.

Матеріали дослідження. Матеріалом дослідження послужили арабомовні ідентифікаційні документи: витяг про народження (Саудівська Аравія), свідоцтво про народження (Арабська Республіка Єгипет), ідентифікаційна картка (Сирійська Арабська Республіка), закордонний паспорт (Арабська Республіка Єгипет, Ліванська Республіка, Сирійська Арабська Республіка, Туніська Республіка), закордонний паспорт фараона Рамсеса II (Арабська Республіка Єгипет), карта резидента (Об'єднані Арабські Емірати), проїзний документ (Республіка Ірак), посвідчення водія та додаток до нього (Сирійська Арабська Республіка).

Апробація роботи. Основні результати дослідження були представлені на Міжнародній студентській науково-практичній конференції «Ad orbem per

lingua. До світу через мови» (КНЛУ, 20-22 березня 2019 р.). Тема доповіді: «Ідентифікаційні документи в арабських країнах та специфіка їх перекладу українською мовою». Тези опубліковано у збірнику матеріалів конференції (с. 98–100).

Структура роботи. Дослідження складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного з них, висновків до всієї роботи, анотації арабською мовою, списку використаних джерел, чотирьох додатків.

РОЗДІЛ I

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПЕРЕКЛАДУ ЮРИДИЧНИХ ДОКУМЕНТІВ

1.1. Історія перекладу юридичних документів

Під словом «переклад» у якості складної мовної діяльності людини зазвичай мається на увазі сам процес перекладу або результат діяльності перекладача – усний або письмовий текст, висловлювання [22, с. 1756].

Переклад також можна визначити як процес міжмовного перетворення або трансформації усного чи письмового тексту, представленого однією мовою, в текст (усний або письмовий) іншою мовою, оскільки як процес перекладу, так і його результат перетворюються на двомовну ситуацію, тобто за участю двох мов [20, с. 137]. Крім того, як відзначає М.В. Умерова, переклад ще й виступає в ролі «однієї з форм взаємодії культур, <...> переклад – це не тільки заміна мови, але також і функціональна заміна елементів культури» [31, с. 132].

Істотну роль відіграє технологія юридичного перекладу, яка вимагає глибокого вивчення юридично-офіційної мови [23, с. 44]. Перш ніж безпосередньо почнемо розглядати переклад юридичних (офіційних) документів, звернемося до історії зародження самого поняття «переклад».

Переклад має тривалу історію. Як відзначав англійський вчений Т. Сайворі, «переклад майже настільки ж давній, як і оригінальна творчість, і має настільки ж гарну та складну історію, як і будь-який інший напрямок літератури» [21, с. 40].

Таким чином, розглядаючи історію перекладу, необхідно повернутися до глибини століть – до тих часів, коли практика перекладу лише починала свій шлях.

Можна припустити, що, як особлива форма людської діяльності, переклад зародився ще на дуже ранніх стадіях розвитку людства. Причиною цього могли стати перші контакти між племенами, які говорили різними мовами. Безсумнівно, такий переклад мав виключно усну форму, носив спорадичний характер і виконував лише інформаційно-комунікативні завдання [9, с. 6].

Перехід перекладацької діяльності на новий рівень можна віднести до періоду заснування перших держав Стародавнього Сходу та встановлення між ними політичних, комерційних, військових, культурних та інших взаємовідносин, які поступово призвели до посилення міжмовної комунікації та зростанню її значення. У цей час з'являються люди, для яких переклад стає їхньою основною діяльністю – перші професійні перекладачі.

Таким чином, згідно з єгипетськими джерелами епохи Стародавнього і Середнього царств (друга половина III ст. до н. е.), в цей час вже є згадки про начальників та керівників перекладачів, за якими можна судити про певну систему і організації їхньої трудової діяльності. Крім того, у збережених джерелах інших давньосхідних держав також є згадки про наявність таких осіб, як перекладачі. Так, наприклад, в Ассирії, були перекладачі, досвідчені в мовах країн «сходу і заходу сонця», а також в Хетській державі здійснювалися переклади з хетської, хурритської, угаритської та інших мов [21, с. 56]. Однак навряд чи існувала якась цивілізація стародавнього світу, яку можна було б порівняти з римською, в тому числі коли йдеться про розмах перекладацької діяльності та її місце в системі культурних цінностей.

Що стосується безпосередньо юридичних (офіційних) документів, то про історію їх перекладу можна говорити саме з моменту появи подібних.

Часом зародження юридичного перекладу прийнято вважати період освіти класового суспільства, створення рабовласницьких держав, а також встановлення договірних відносин. III тисячоліття до н. е. – виникнення перших міжнародних договорів у рабовласницьких країнах Сходу – Шумері, Еламі, Аккаді, Лагаші [66].

Міжнародною мовою спілкування в стосунках між такими державами, як Сирія, Палестина, а згодом і Єгипет, служила аккадська мова (вавілонський клинопис). У Стародавньому Римі усі документи були латинською мовою, в Греції – грецькою [51]. Таким чином, можна відзначити, що єдиної мови міжнародного спілкування між стародавніми державами на той момент ще не існувало, а зв'язки та взаємовідносини між ними зростали вражаючими темпами, що і ставило перед людьми того часу завдання займатися перекладацької діяльністю з метою подальшого політичного і культурного розвитку.

Період середньовіччя характеризується зміцненням позицій латинської мови, яка тоді стала основною мовою юридичних паперів, оскільки на даному історичному етапі національні мови ще не були остаточно сформовані. З розвитком національних мов в Європі, позиції латинської мови в сфері міжнародного права і міжнародної дипломатії зазнають змін.

У XVII столітті французька мова починає завойовувати позиції як мова судочинства та законодавства, проводиться мовна реформа, мета якої – зробити мову законів зрозумілою і доступною для народу.

На статус юридичного перекладу значний вплив справило винайдення Кодексу Наполеона, який пізніше був перекладений німецькою та іншими мовами, що сприяло розвитку юридичної мови [51].

Впродовж постійних змін і довгої історії юридичного перекладу виникали численні труднощі, пов'язані з перекладом юридичних документів.

Велика кількість слів, запозичених з французької та латинської мов в юридичних текстах, пояснюється історично сформованими обставинами. Так, в результаті нормандського завоювання Англії (в 1066 році н. е.), а також панування французької мови в якості державної мови Англії, протягом чотирьох наступних століть в англійській мові з'явилася безліч запозичених слів з французької та латинської мов, особливо в сферах політики, судочинства, науки, мистецтва, релігії тощо. Офіційно французька мова була мовою англійських судів до 1731 року [10, с. 84].

Отже, з історично сформованих обставин випливає безліч особливостей, які ускладнюють переклад юридичної документації. Зокрема, у правових системах таких держав як Росія, Франція, ФРН, Італія, Швейцарія, Японія та ін., найпоширенішою формою права є нормативний акт. У той же час у правових системах Великобританії, Австралії, Канади, США та інших провідне місце серед форм права займає прецедент [1, с. 24]. Можна зробити висновок, що для адекватного перекладу юридичної документації необхідно досконально розбиратися в культурно-історичних особливостях носіїв вихідної мови, в правових системах, у специфічних конструкціях, властивих тільки їм. Головну роль у цьому зв'язку відіграє не тільки володіння знаннями правових норм, юридичної термінології, судово-процесуальних систем, але й особистісні риси перекладача, оскільки переклад будь-якого тексту припускає взаємодію окремих національних мов і, відповідно, культурних концептів. Як зазначають Щепотина О.В. і Рижкова О.А., «для досягнення адекватного перекладу необхідно володіти специфікою образів і пов'язаних з ними програм діяльності тих типів культур, між якими здійснюється комунікація» [38, с. 134].

Таким чином, можна зазначити, що перекладацька діяльність – одна з найдавніших в історії людства. З давніх часів люди прагнули до контакту і взаємодії, і той факт, що люди говорили різними мовами, не був на заваді цьому

прагненню. З плином часу утворювалися держави, характер взаємодій між ними набував іншого характеру, з'являлися різного роду документи, які також необхідно було перекладати з однієї мови на іншу, що і визначило появу такого аспекту перекладу, як юридичний переклад, основу якого складають офіційні документи, що мають юридичну силу.

1.2. Поняття юридичного перекладу. Типи юридичних документів

Під терміном «юридичний переклад» прийнято розуміти переклад текстів, що належать до галузі права і використовуються для обміну юридичною інформацією між особами, які розмовляють різними мовами.

Оскільки право – предметна галузь, пов'язана з соціально-політичними та культурними особливостями країни, юридичний переклад є непростим завданням. Для адекватної передачі юридичної інформації мова юридичного перекладу має бути особливо чіткою, ясною і достовірною. Даний аспект перекладу є одним із найскладніших і має безліч особливостей. Виділяють кілька факторів, якими зумовлені труднощі перекладу таких текстів:

- специфічність юридичної мови;
- наявність складних і заплутаних юридичних формулювань і кліше;
- громіздкі й архаїчні фрази і звороти [22, с. 77].

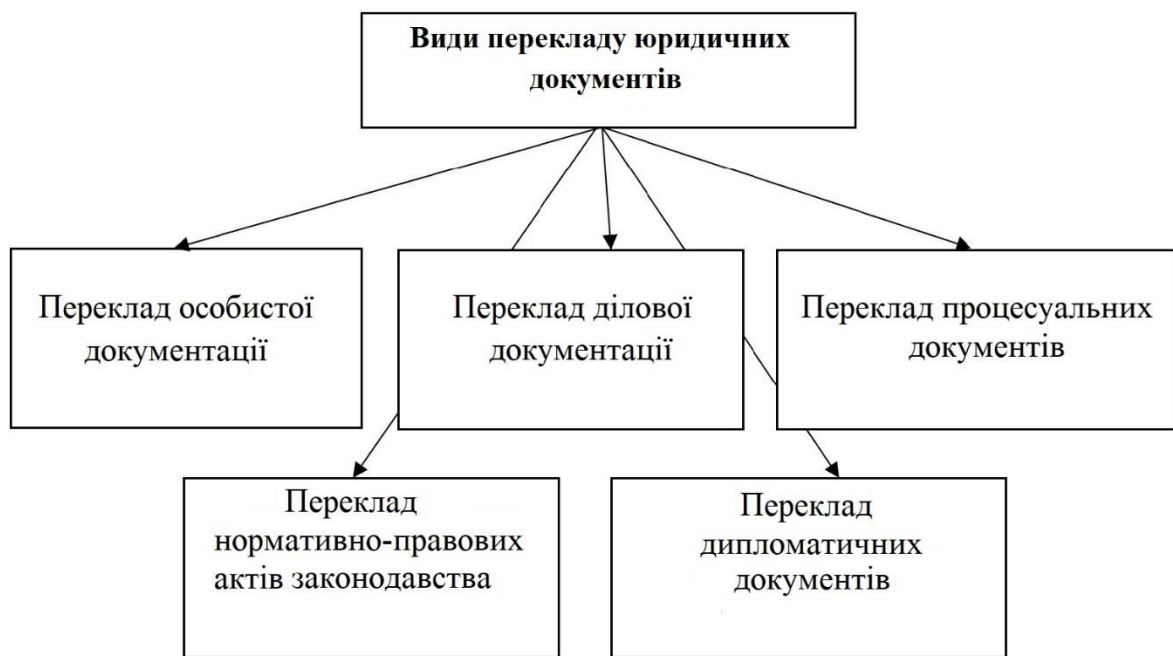
У багатьох випадках для адекватного перекладу юридичних текстів необхідно мати юридичну освіту або величезний досвід перекладача у галузі правової тематики (зокрема, відмінності у правових системах, а також специфіка оформлення документів часто призводять до повної відсутності еквівалентних значень у мові перекладу) [37, с. 268].

Юридичний переклад вимагає від перекладача ще й високого рівня відповідальності за результат своєї роботи, оскільки допущена помилка в

перекладі тих чи інших документів може призвести не просто до непорозуміння, а й до значного спотворення фактів, і як наслідок – до фінансових втрат, а також інших серйозних наслідків, пов'язаних з порушенням прав і свобод людини і громадянина.

Залежно від типу документів, що перекладаються, переклад юридичних документів можна розділити на наступні види (Табл. 1):

Таблиця 1. Види перекладу юридичних документів

Таким чином, до перекладу особистої документації відносять переклад передусім наступних документів:

- переклад паспортів (внутрішніх та закордонних);
- переклад трудової книжки;
- переклад свідоцтва про народження та смерть;
- переклад свідоцтва про шлюб та розірвання шлюбу;
- переклад шлюбного договору (або контракту);
- переклад згоди на виїзд за кордон неповнолітньої дитини;

– переклад шкільних атестатів, дипломів тощо.

До перекладу ділової документації, як правило, відносять наступне:

- переклад договору купівлі-продажу;
- переклад договору страхування;
- переклад страхового поліса;
- переклад договору оренди (лізинг);
- переклад трудового договору;
- переклад кредитного договору та угоди;
- переклад міжнародних угод і контрактів;
- переклад фінансового доручення і гарантії;
- переклад бухгалтерської та фінансової звітності;
- переклад сертифікатів і свідоцтв (якості товару, наприклад);
- переклад ліцензії;
- переклад печаток, ЦВЗ (цифрових водяних знаків), марок;
- переклад довіреності тощо.

Характерними особливостями перекладу юридичної документації є інформативність (змістовність), термінологічність, чіткий і доступний користувачеві виклад матеріалу, володіння знаннями в різних галузях та спеціалізацій права.

Крім того, серед особливостей перекладу документів, що мають юридичну силу, можна виділити те, що вихідний документ, який підлягає перекладу, має специфіку і організацію, відповідну правовій системі і нормам країни, де він був складений. Юридична термінологія, специфічні формулювання і різного роду назви також відображають особливості держави та її системи. Оскільки переклад документа призначений для застосування в країні мови перекладу, де діють свої норми, закони та термінологія, переклад таких документів має бути виконаний надзвичайно точно.

Для перекладача це може стати складним завданням, оскільки повністю відповідні оригіналу лексичні еквіваленти іноді просто відсутні. При перекладі документів потрібно враховувати, що текстові конвенції в мові оригіналу зазвичай залежать від культурних і ментальних особливостей, а іноді, при буквальному перекладі, повністю втрачають вкладений в них сенс. Тому перекладач повинен однаково добре розбиратися в юридичному праві своєї країни та тієї, на мову якої здійснюється переклад.

Юридичний текст – найважливіша умова правової комунікації. Функціональний підхід до мови дозволяє визначити поняття тексту як одиниці, за допомогою якої здійснюється мовне спілкування. Він розглядається як явище динамічне, організоване в умовах реальної комунікації, отже, має особливі лінгвістичні параметри. Орієнтація тексту на комунікативний процес змушує звернути особливу увагу на прагматику юридичного тексту. Правова комунікація пов'язана з передачею юридичної інформації від правотворчого органу до стороні правозастосування – державним, муніципальним утворенням, фізичним і юридичним особам. Найважливіші властивості правової комунікації: упорядкованість, відповідність мовним, стилістичним, логічним, структурним, прагматичним нормам [6, с. 25].

Отже, виходячи з вищесказаного, можна зробити висновок, що юридичний текст має свої особливості, пов'язані з тим, що його головними функціями є забезпечення інформативності і передбачуваності (імперативна функція). Провідну роль у передачі когнітивної інформації тексту правового документа відіграють юридичні терміни. Крім того, для передачі когнітивної інформації залучається різноманітна тематична лексика, що відображає предмет ведення різних галузей права, з якими пов'язані певні тексти; ці лексичні одиниці перекладаються, головним чином, за допомогою чітких еквівалентів. Правові тексти характеризуються широким застосуванням кліше,

великою кількістю юридичних термінів. Для них характерна нейтральна стилістика, свої власні синтаксичні особливості: переважно прості речення, об'єктивність, відсутність конотативності тощо [27, с. 48].

1.3. Лексико-семантичні особливості перекладу юридичних документів

Переходячи до теми лексико-граматичних особливостей текстів юридичної тематики, які належать до категорії текстів офіційно-ділового стилю, стисло розглянемо сам офіційно-діловий стиль, основні особливості та характеристики якого властиві й юридичному стилю текстів.

Під офіційно-діловим стилем розуміється такий стиль мови, в межах якого реалізуються правова й адміністративно-громадські сфери діяльності [18, с. 7]. Офіційно-діловий стиль мовлення використовується при написанні паперів і листів у державних установах, структурах, судах, а також в різних видах ділового письмового та усного спілкування.

До особливостей цього стилю мови відносять:

- стійкість і замкнутість (тобто мінімальні зміни з плином часу в галузі його жанрів, лексичного змісту, морфології, синтаксичних зворотів і.т.п.);
- сухість формулювань;
- відсутність емоційно-маркованої лексики;
- стислість, компактність викладу;
- обмеження в застосуванні мовних засобів [18, с. 8].

Мовні штампи, або кліше (від франц. *cliché* – «шаблонна фраза») – найяскравіша ознака офіційно-ділового стилю.

Серед особливостей клішованих виразів і словосполучень можна виділити особливості синтаксичного характеру й особливості семантичного характеру.

До синтаксичних особливостей арабських клішованих виразів належать:

- а) «надлишкова» повнота синтаксичних ознак;
- б) широке вживання знахідного відмінка (نصب);
- в) вживання слова з прийменником або словосполучення з прийменником перед першим словом (من باب المنطق *логічно*);
- г) повтор слова (نص نص *так собі*);

До семантичних особливостей арабських кліше належать:

- а) широке вживання зворотів з ім'ям Аллах (*іменем Аллаха Милостивого та Милосердного* بسم الله الرحمن الرحيم);
- б) використання синонімічних пар (*Іншими словами, це... إذا أردنا تفسير هذا*... (فإنه يعني أن...));
- в) використання антонімічних пар (*Не більше й не менше! لا زيادة ولا نقصان!*);
- г) використання однокореневих слів (*Як ти можеш так казати! كيف تقول*! هذا القول!);
- д) запозичені кліше (*виграти час* وفر الوقت) [33, с. 107].

Таким чином, тексти офіційних документів позбавлені будь-якої індивідуальності автора або емоційності зі вживанням спеціальної лексики в прямому, номінативному значенні. У подібного роду документах викладаються сухі факти, із застосуванням набору готових фраз і виразів [49].

В межах офіційно-ділового стилю прийнято виділяти, щонайменше, три різновиди (підстилі):

- 1) власне офіційно-діловий (канцелярський);
- 2) юридичний;
- 3) дипломатичний [18, с. 12].

Розглянемо юридичний підстиль офіційно-ділового стилю на прикладі правових документів.

Згідно з А.Р. Гальперінім, необхідними рисами правових документів є:

- інформативність,
- точність;
- лаконізм формулювань [5, с. 68].

При перекладі такого роду документів на перекладача чекає безліч завдань, основне з яких – надзвичайно точно перекласти дані, що мають юридичну силу, в жодному разі не допустити ані спотворення, ані викривлення, ані перекручення будь-якої інформації.

Таким чином, в текстах офіційних юридичних документів ми можемо відзначити наступні характеристики:

- емоційно-експресивна нейтральність;
- відсутність розмовних, просторічних, діалектних слів і фразеологічних зворотів;
- обмеження типів мовних одиниць, використаних у текстах правових документів;
- висока частотність окремих мовних форм на певних ділянках текстів правових документів;
- відсутність неологізмів, які не мають термінологічного смислу;
- широке застосування «спеціальної» лексики: термінів, професіоналізмів, професійно-жаргонних слів [39, с. 9 Автореферат дис].

Як відзначають О.В. Щепотіна та К.О. Рижкова, «будь-який перекладач, працюючи з юридичним текстом, повинен враховувати традиційні вимоги – мовні звички носіїв мови перекладу, не порушуючи звичайного сприйняття правового документа» [40, с. 132].

Мовні засоби юридичного підстилю, що застосовуються в текстах правових документів, у своїй сукупності формують досить замкнуту систему, в основу якої входять специфічні одиниці трьох рівнів мовної системи: лексичного, морфологічного і синтаксичного.

Наведемо приклади українською мовою з перекладом на арабську мову, із виділенням клішованих виразів з мови юридичної та офіційної галузей:

На лексичному рівні в текстах юридичних документів спостерігається:

а) застосування клішованих фраз і виразів:

* *Якщо потерпілі не можуть обрати загального законного представника або представників у термін, що може визначити палата, палата може просити Секретаря обрати одного або кількох загальних законних представників.*

إذا عجز المجني عليهم عن اختيار ممثل قانوني (؛ أو شرعي؛ أو رسمي) مشترك أو ممثلين مشتركين في أثناء المهلة التي قد تحددها الدائرة، جاز للدائرة أن تطلب من المسجل اختيار ممثل قانوني واحد أو أكثر.

* *Відповідно до статті №... Трудового кодексу, сторони трудової угоди зобов'язані встановлювати розмір оплати праці на рівні не нижче мінімального розміру оплати праці, встановленого чинним законодавством.*

بموجب المادة X من قانون العمل، من واجب الطرفين أن يحددا في عقد العمل مستوى الأجر الذي يجوز ألا يكون أقل من الحد الأدنى للأجر المنصوص عليه في القوانين.

* *Визнаний термін давності щодо всіх категорій вимог за загальним міжнародним правом було піддано сумніву.*

شكك البعض في أن يكون التّقديم المسقط معترفاً به في جميع فئات الطلبات بموجب القانون الدولي العام.

* *Якщо повідомлення вказує на те, що термін дії повинен перевищувати ... днів, оскільки для виробництва предметів, що підлягають експорту до Іраку, потрібно більше часу...*

إذا أشار الإخطار إلى اشتراط مدة صلاحية تتجاوز # يوماً نظراً إلى أن إنتاج البنود المعدة للتصدير إلى العراق يقتضي المزيد من الوقت...

* *Юристи сперечаються щодо правової природи юридичної особи і, зокрема, щодо порядку створення юридичної особи.*

ثمة جدل فقهي بين الحقوقيين بشأن الطابع القانوني للشخصية الاعتبارية (؛ أو المعنوية) وعلى نحو خاص، بشأن الطريقة التي تنشأ بها الشخصية الاعتبارية.

* *Тимчасовий цивільний кодекс Еритреї гласить, що будь-яка фізична особа має право користуватися своїми правами свободи і передбачає принцип недоторканості житла фізичної особи.*

ينص القانون المدني الإنتقالي لإريتريا على أن أي شخص طبيعي (؛ أو فرد) يتمتع بحقوقه في الشخصية وأن محل إقامة أي شخص طبيعي غير قابل للإنتهاك.

* *Комітет стурбований відсутністю даних про кількість осіб без громадянства та осіб, яким загрожує позбавлення громадянства через відсутність у них документів, що засвідчують особу.*

يساور اللجنة قلق بشأن عدم توافر بيانات عن عدد عديمي الجنسية (؛ أو معدومي الجنسية) والأشخاص المعرّضين لإنعدام الجنسية بسبب الإفتقار إلى وثائق الهوية (أو الوثائق الثبوتية).

* *Кредитні установи зобов'язані з'ясувати, чи діє клієнт від імені іншої особи в якості піклувальника, довіреної особи або професійного посередника (наприклад, юриста або бухгалтера).*

على المؤسسات الإنتمانية التحقق مما إذا كان العميل يتصرف بإسم شخص آخر كأمين أو وكيل أو وسيط محترف (محام أو محاسب مثلاً).

* *Однак тоді суд не визнав ці факти вагомою підставою для припинення його утримання під вартою.*

ومع ذلك، لم تر المحكمة في هاتين الحقيقتين سبباً كافياً لإنهاء احتجازه.

б) широке використання вузькоспеціальної термінології:

* *В результаті Форум ухвалив розробку та застосування електронних апостилів та електронних реєстрів.*

ونتيجةً لذلك، شجّع المنتدى على وضع تصديقات (حاشيات تصديق) وافية إلكترونية وسجلات إلكترونية وتطبيقها.

* *Якщо це так, як ви говорите, тоді яким чином забезпечується точна ідентифікація особистості (наприклад, за допомогою дактилоскопії, біометрії, фотографій)?*

إذا كان الأمر كذلك، كيف يتم تحديد الهوية بشكل دقيق (مثلاً بأخذ بصمات الأصابع، بالقياس الأحيائي، بالصور الفوتوغرافية)؟

* *Так, у межах боротьби з неписьменністю у 2000 році уряд видав декрет про створення Центру ліквідації неписьменності в Чаді.*

ومن ثم، فإن الحكومة، لمكافحة الأمية، أصدرت مرسومًا في عام ٢٠٠٠ أنشئ بموجبه مركز للقضاء على الأمية في تشاد.

* *Згідно зі статтею № X, злочинна група утворюється «при об'єднанні трьох або більше осіб з метою вчинення злочину або делікту».*

واعتبر في المادة أنّ عصابة الإجرام تتشكل إذا كَوّن ثلاثة أشخاص أو أكثر عصابة لإرتكاب عدة جنايات أو جُنح.

* *Положення про недотримку зазвичай містяться у загальних умовах контрактів.*

وعادةً ما ترد الأحكام المتعلقة بالتعويضات المقطوعة في الشروط العامة للعقود.

* *Спільнота також визнає важливість реформ структур управління, квот і права голосу бреттон-вудських установ з метою підвищення їх ефективності, кредиту довіри, підзвітності та легітимності.*

والجماعة تقرر أيضاً بأهمية إصلاحات هياكل الحكم والحصص وحقوق التصويت في مؤسسات بريتون وودز بغية تعزيز فعاليتها ومصداقيتها وخضوعها للمساءلة وشرعيتها.

* *Подальша інтервенція сил коаліції привела до активізації бойових дій.*
وزاد تدخل قوات التحالف في وقت لاحق حدة الأعمال القتالية.

* *Суд також визнав, що процедура оскарження (в касаційному порядку) задовольняла вимогам Пакту.*

كما اعتبرت المحكمة أنّ الإستئناف (التَّقْض) يفى بمقتضيات العهد.

* *Варіант перший: «форс-мажор» в межах цілей цього рішення – надзвичайна подія або надзвичайні умови, що не піддаються контролю Сторін. الخيار الأول: "القوة القاهرة" تعني، لأغراض هذا المقرر، حدثًا أو ظرفًا غير عاديًا خارج عن سيطرة الأطراف.*

в) іменний характер юридичних текстів: частотне застосування одного і того самого іменника, навіть у фразях, що містяться поруч:

* *Нова концепція чутливих **товарів** дозволяє як розвиненим, так і країнам, що розвиваються, продовжувати захист належного числа **товарів** за умови, що поліпшення умов доступу до ринків кожного **товару** забезпечується на основі зобов'язань за тарифними квотами в поєднанні із зобов'язаннями щодо зменшення тарифних ставок.*

ويسمح المفهوم الجديد الخاص بالمنتجات الحساسة لكل من البلدان المتقدمة النمو والبلدان النامية بالإستمرار في حماية عدد مناسب من **المنتجات** شريطة تحسين ظروف الوصول إلى الأسواق بالنسبة لكل **منتج** عن طريق الجَمع بين الإلتزامات في مجال الحصص التعريفية وخفض التعريفات.

– застосування тематично зумовлених спеціальних слів і термінів (сторона – طرف, угода – اتفاق, чинне законодавство – قوانين معمول بها, компетентний орган – جهة ذات الصلاحية, норма – قاعدة قانونية, нормативний акт – نص أو قاعدة قانونية тощо);

г) наявність анатомічних пар:

купівля – продаж – شراء – بيع, позивач – відповідач المشتكي – المدعى عليه, покупець – продавець – المشتري – البائع, замовник – виконавець – المنفذ – صاحب الطلب тощо;

д) відсутність жаргонізмів, просторічних слів, діалектизмів і слів з емоційно-експресивним забарвленням.

До морфологічних особливостей аналізованого стилю можна віднести:

– переважання іменників над дієсловами;

– відсутність вигуків, низки часток, слів із суфіксами суб'єктивної оцінки,

прикметників у формі вищого та найвищого ступеня.

Що стосується синтаксичних особливостей, то вони мають тісний зв'язок з лексичними і морфологічними особливостями.

1.4. Класифікація перекладацьких трансформацій

Як свідчить огляд наявної літератури, на сьогодні неможливо встановити єдину класифікацію перекладацьких трансформацій. Крім того, можна відзначити різноплановість у виділенні авторами різних видів трансформацій та прийомів їхньої реалізації. Саме тому ми вважаємо, що слід проаналізувати різноманітні точки зору щодо цього питання, уважно їх вивчити, звернути увагу на спільні риси й відмінності.

Так, прийнято виділяти наступні види трансформацій і прийоми їхньої реалізації:

1. *Граматичні трансформації* – до цього виду належать такі прийоми, як перестановки, заміни, переробка речення, опущення і додавання;

2. *Лексичні трансформації* – до них можна віднести наступні прийоми: додавання, опущення, генералізація, конкретизація і заміна;

3. *Стилістичні трансформації*, які містять у собі різні заміни, пояснювальний переклад, синонімічні заміни, компенсацію [12, с. 145].

О.Д. Швейцер розділив трансформації на чотири рівні. Треба відзначити, що його класифікація досить складна для сприйняття, тому тут необхідно дати пояснення до кожного виду трансформацій:

1. Трансформації, що здійснюються на компонентному рівні семантичної еквівалентності, куди можна віднести такі прийоми як заміна морфологічних засобів на синтаксичні, заміна одних морфологічних засобів на інші, заміна одних синтаксичних засобів іншими, заміна граматичних (синтаксичних і морфологічних) засобів фразеологічними і лексичними.

2. Трансформації на референційному рівні, що включають генералізацію (гіпонімічну трансформацію), конкретизацію (гіперонімічну трансформацію), заміну реалій, метонімічну трансформацію, метафоричну трансформацію (переклад за допомогою аналога, реметафорізації, іншими словами – заміни однієї метафори на іншу і деметафорізації, тобто заміни метафори не метафорою) та комбінацію даних трансформацій. Сюди ж можна включити і комплексні трансформації (конверсивні трансформації, антонімічний переклад).

3. Трансформації на прагматичному рівні. На даному рівні автор пропонує виділити наступні прийоми: заміна алюзій або реалій їхнім аналогом, що уточнює доповнення, інтерпретуючи або пояснюючи переклад, заміна одних стилістичних засобів за допомогою інших, перекладацькі компенсації.

4. Трансформації на стилістичному рівні. Сюди, на думку автора, необхідно віднести компресію (семантичне скорочення, опущення надлишкових елементів, еліпсис, лексичне згортання) або розширення [36, с. 181].

Я.Й. Рецкер, на відміну від згаданих вище дослідників, виділяє лише два види трансформацій і пропонує такі способи їх інтерпретації:

1. Лексичні трансформації, що включають наступні прийоми: конкретизація значень, диференціація значень, змістовий розвиток, генералізація значень, антонімічний переклад, цілісне переосмислення, компенсація втрат при перекладі;

2. Граматичні трансформації, що включають заміну членів речення та заміну частин мови [25, с. 87].

Можна простежити, що в проаналізованих роботах практиків та теоретиків перекладу виділяються різні види трансформацій. А.М. Фітерман і Т.Р. Левицька виділили три види трансформацій: лексичні, граматичні та

стилістичні [14, с. 47], Я.Й. Рецкер – тільки два види (граматичні та лексичні трансформації). О.Д. Швейцер зробив наголос не на видах трансформацій, а на рівнях, на яких здійснюються ті чи інші трансформації. Відповідно до його класифікації, на одному рівні можуть здійснюватися паралельно і лексичні, і граматичні трансформації, як, наприклад, на стилістичному рівні [35, с. 34].

Тут слід підкреслити, що всі дослідники визначають одні й ті самі прийоми здійснення перекладацьких трансформацій: компенсація, конкретизація, генералізація, заміни (заміни реалій, стилістичні, граматичні).

Приєм генералізації та конкретизації, наприклад, всі три дослідника відносять до лексичних трансформацій, але О.Д. Швейцер позначає ці прийоми по-іншому – гіпонімічна й гіперонімічна трансформації відповідно, а реалізуються вони, як він вважає, на референційному рівні, хоча, безсумнівно, вони відносяться до лексичних трансформацій.

Т.Р. Левицька та А.М. Фітерман відносять прийом компенсації до стилістичного виду трансформацій [15, с. 56], а Я.Й. Рецкер включив цей прийом до лексичних трансформацій [26, с. 102]. Відповідно до класифікації О.Д. Швейцера, прийом компенсації здійснюється на прагматичному рівні [35, с. 37]. Приєм граматичної заміни, на думку А.М. Фітерман та Т.Р. Левицької [15, с. 67], як і на думку Я.Й. Рецкера [26, с. 105], є підвидом граматичних трансформацій, а відповідно до позиції А.Д. Швейцера [35, с. 45], граматична заміна реалізуються на компонентному рівні.

Але, незважаючи на деякі існуючі розбіжності, всі ці дослідники зосереджуються на тому факті, що трансформації умовно поділяються на види, оскільки нечасто конкретні трансформації використовуються в чистому вигляді, а зазвичай поєднуються з іншими трансформаціями. Це і є основною спільною рисою даних класифікацій.

Р.К. Міньяр-Белоручев вважає, що трансформації можна розділити на три види:

1. Лексичні трансформації, які включають такі прийоми, як конкретизація і генералізація;

2. Граматичні трансформації, до яких відносяться заміна членів пропозиції, заміна частин мови, пасивізація, об'єднання і членування речень;

3. Семантичні трансформації. На думку лінгвіста, до цього виду необхідно віднести наступні прийоми: метонімічні заміни, антонімічний переклад, синонімічні заміни, метафоричні заміни, компенсацію, логічний розвиток понять (модуляцію) [19, с. 43].

В.Н. Комісаров вважав, що перекладацькі трансформації поділяються на такі види, як:

1. Лексичні трансформації, що включають перекладацьку транслітерацію і транскрибування, лексико-семантичні заміни (генералізація, конкретизація, модуляція) і компенсацію;

2. Граматичні трансформації, куди автор відносить членування речення, синтаксичну асиміляцію (дослівний / «буквальний» переклад), об'єднання і членування речення, граматичні заміни (частини мови, форми слова або члена речення);

3. Комплексні або, іншими словами, лексико-граматичні трансформації, які можна розділити на такі прийоми: експлікацію (описовий «пояснювальний» переклад), антонімічний переклад та компенсацію [11, с. 324].

Відповідно до думки Л.К. Латишева, всі види міжмовних трансформацій можна розділити на шість видів:

1. Лексичні трансформації, які представляють собою контекстуально-синонімічні заміни тієї чи іншої лексеми;

2. Стилiстичнi трансформацiї, сутнiсть яких полягає у змiнi стилiстичної конотацiї одиницi, що перекладається;

3. Морфологiчнi трансформацiї, якi означають заміну однієї частини мови іншою або декількома різними частинами мови;

4. Синтаксичнi трансформацiї, куди слiд вiднести змiни синтаксичних функцiй як словосполучень, так i окремих слiв, перебудову синтаксичних конструкцiй, змiну типу підрядного речення, трансформацiю речень у словосполучення, переставлення частин мови в складному реченні, а також змiну типу синтаксичного зв'язку;

5. Семантичнi трансформацiї, якi iнодi в лiтературi з теорiї перекладу позначають смисловим розвитком. До них Л.К. Латишев зараховує заміни подробиць, ознак;

6. Змішані трансформації. До них Л.К. Латишев відносить конверсну трансформацію та антонімічний переклад [13, с. 167].

Таким чином, проаналізувавши підходи як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників, можна дійти висновку, що існує спільний підхід авторів до виділення деяких видів трансформацій.

Висновки до розділу I

Наразі юридичний переклад є одним із найбільш затребуваних видів перекладу. Під «юридичним перекладом» мається на увазі переклад різного роду текстів, документів, які належать до галузі права і застосовуються для обміну юридичною інформацією.

До характерних рис текстів юридичної спрямованості відносять: високу інформативність (змістовність), домінування спеціальної термінології, логічність викладу інформації тощо.

Належність юридичних текстів до офіційно-ділового стилю також надає їм певних характеристик, а саме: стійкість, замкнутість, сухість формулювань, відсутність емоційно маркованої лексики, стислість, компактність викладу, обмеження в застосуванні мовних засобів, лаконізм.

У роботі над текстами і документами юридичної спрямованості перекладачі вдаються до різних перекладацьких прийомів і трансформацій: морфологічних, синтаксичних, семантичних, стилістичних тощо, з метою найбільш адекватної передачі змісту оригіналу документа мовою перекладу.

Переклад юридичних текстів та документів – досить складне і відповідальне заняття. Від перекладача вимагається високий професіоналізм і відповідальність за результат його діяльності, оскільки будь-яка його помилка може призвести до серйозних наслідків.

РОЗДІЛ II

ОСОБЛИВОСТІ ДОКУМЕНТАЦІЇ АРАБСЬКОГО СВІТУ

2.1. Специфіка юридичної документації арабською мовою

Світ арабських держав (країни Близького Сходу та Північної Африки), значно відрізняється від європейських країн більшим культурним розмаїттям, особливим способом життя, звичаями, стабільністю релігійних традицій. Всі ці особливості знаходять певне відображення у змісті та оформленні офіційних документів.

На сьогодні вивчення арабської офіційної юридичної документації має велике значення, оскільки діапазон галузей співробітництва з арабським світом невпинно зростає. У зв'язку з цим перекладачеві необхідно постійно поповняти знання щодо специфіки співпраці з арабськими країнами, ділового етикету в арабському світі, а також юридичних та мовних особливостей офіційної документації арабською мовою.

Текст будь-якого офіційного документа символізує цілісну комунікативну одиницю, що включає в себе особливим чином організовані комунікативні елементи, об'єднані в єдину семантико-сміслову структуру для досягнення конкретних цілей [29, с. 112].

На думку деяких арабських лінгвістів (Ахмад аш-Шаїб, Ахмад ал-Хашимі та ін.), арабським офіційним документам юридичної тематики притаманні такі стильові характеристики, співвідносні з уживаними в цьому типі документів мовними засобами, як:

– логічність; ясність; точність; форма [44].

На нашу думку, найважливішою і найхарактернішою рисою юридичного документа, в тому числі арабською мовою, є його точність, оскільки документ не повинен допускати подвійного трактування або непорозуміння. Крім того, юридичні документи арабською мовою мають такі типові для такого роду документів риси, як формалізованість і стандартизованість, що пояснюється тим, що спілкування, наприклад, між громадянами та інститутами держави здійснюється за певними стандартами, згідно формам, виробленим для вживання на досить довгий період, а тому мовний шаблон і мовні кліше займають тут важливі позиції. Таким чином, в арабській документації зустрічається велика кількість кліше, стандартизованих виразів, стійких словосполучень, які виступають у ролі термінів і не характеризуються ані емоційністю, ані експресивністю.

Як відомо, арабська мова є державною для багатьох країн (Алжир, Бахрейн, Джибуті, Єгипет, Ізраїль, Йорданія, Ірак, Ємен, Катар, Кувейт, Лівія, Мавританія, Марокко, ОАЕ, Саудівська Аравія, Сирія, Судан, Туніс тощо) [32, с. 201].

Таким чином, залежно від конкретних соціально-економічних умов окремо взятої арабської країни та виявлених у суспільстві цієї країни потреб офіційного діалогу формуються відповідні жанри, що мають загальні тенденції розвитку, та інші мовні ідіоми залежно від країни.

Кожному документу арабською мовою притаманні свої стильові риси, що реалізуються за допомогою мовних засобів.

Лексичні та синтаксичні особливості офіційних документів не є однаковими, оскільки вони безпосередньо залежать від жанру та тематики документа. Характерною особливістю текстів офіційних документів на лексичному рівні є вживання в них особливої термінології.

Розглянемо докладніше приклади особистих офіційних документів у деяких арабських країнах.

Так, наприклад, сучасний електронний біометричний закордонний паспорт ОАЕ виготовляється відповідно до технічних вимог безпеки організації Міжнародної організації цивільної авіації (ІКАО) [64]. Паспорт відрізняється високими технічними та захисними властивостями. Остання сторінка містить електронний чіп, що містить текстові та біометричні особисті дані власника паспорта в закодованому форматі для запобігання підробки та фальсифікування. Особисте фото власника, його підпис та відбитки пальців друкуються на сторінці даних (спосіб електронної літографії), тому будь-яка спроба їх підробити, змінити або виправити тягне за собою певні сліди несправності цієї сторінки.

Перша сторінка паспорта містить водяний знак зовнішньої рами мечеті шейха аз-Заїда, а на останній сторінці – зображення самої мечеті з куполами та колонами.

Міністерство закордонних справ та міжнародного співробітництва заявили про ініціативу посилення позиції паспорта ОАЕ з метою увійти до п'ятірки найбільш «впливових» паспортів світу до кінця 2021 року згідно із вказівками Міністра закордонних справ та міжнародного співробітництва Його Високості шейха Абдалли бін Заїда аль Нахайяна [53].

Рівень інновацій та сучасних технологій значно зріс після того, як Мохаммед ібн Рашид Аль Мактум, Емір Дубая, Прем'єр-міністр та віцепрезидент Об'єднаних Арабських Еміратів, у 2014 році оголосив про запуск Інноваційної національної стратегії. Всі послуги для отримання ідентифікаційного документа, внесення змін до нього, відстеження статусу заявки на отримання або заміну через непридатність або втрату та багато інших функцій тепер повністю автоматизовані [48]. Але оскільки тільки корінні

мешканці ОАЕ мають право отримати громадянство, усі інші особи (іноземного походження) отримують карту резидента ОАЕ «Resident ID».

Карта резидента видається іноземцям, які перебувають на території ОАЕ з метою працевлаштування, які придбали нерухомість або уклали шлюб з громадянином країни. Інформація на ідентифікаційній картці резидента міститься двома мовами: арабською та англійською. Інформація англійською мовою фіксується згідно закордонного паспорту (при наявності) при подачі документів на оформлення картки. Інформація арабською мовою (транслітерація англійської арабською) фіксується на розсуд співробітника Генерального управління резидентства та у справах іноземців (الإدارة العامة للإقامة وشؤون الأجانب) [54].

Інформація та елементи, зазначені на ідентифікаційній картці громадянина ОАЕ (بطاقة هوية) та картці резидента ОАЕ (بطاقة مقيم) практично ідентичні. Розглянемо інформацію та елементи, зазначені на ідентифікаційній картці резидента ОАЕ.

Лицева сторона ідентифікаційної картки резидента містить наступні дані та елементи [54]: Назва країни (Об'єднані Арабські Емірати) / دولة الإمارات العربية المتحدة, герб країни / شعار الدولة, назва документу «Ідентифікаційна картка резидента» / بطاقة هوية مقيم, номер картки / رقم الهوية, Ім'я (ПІБ) / الإسم (بالكامل), громадянство / الجنسية, цифрова фотографія власника / صورة شخصية رقمية, електронний чіп / شريحة إلكترونية (Додаток 1).

Слід зазначити, що, як і ідентифікаційна картка громадянина ОАЕ (بطاقة هوية), так і ідентифікаційна картка резидента ламіновані з лицьового та зворотного боків, що своєю чергою захищає картку від потертості. Також, ідентифікаційний номер (رقم الهوية) складається з 15 цифр, розділених на 4 частини дефісом (-). Розглянемо позначення кожної частини цифр на прикладі вищевказаної ідентифікаційної картки:

784-2010-4717397-2

- перша частина (784) вказує на цифровий код ОАЕ з таблиці географічних кодів за стандартом ISO 3166-1 [59];
- друга частина (2010) вказує на дату народження власника документа;
- третя частина (4717397) – випадковий номер, що варіюється на кожній картці;
- четверта частина (2) позначає контрольну цифру (رقم تحقيق) [56].

Зворотний бік ідентифікаційної карти резидента містить наступні дані [52]: Дата народження / تاريخ الولادة, стать / الجنس, цифровий підпис / توقيع رقمي, дата завершення терміну дії / تاريخ الإنتهاء, номер картки / رقم البطاقة, інструкція арабською та англійською мовами: *«При знаходженні загубленої картки прохання повернути її до органу, що її видав, або до найближчої поліцейської дільниці.»* / عند العثور على هذه البطاقة الرجاء إرجاعها إلى جهة إصدارها أو إلى أقرب مركز الشرطة, номер актового запису / رقم القيد, єдиний номер / الرقم الموحد (Додаток 1).

Слід також зазначити, що ідентифікаційний номер (رقم الهوية) та номер карти (رقم البطاقة) – це окремі номери. Ідентифікаційний номер (رقم الهوية) надається власнику документа один раз і назавжди, у той час як «заводський» номер картки (رقم البطاقة) може змінюватися при її оновленні або подовженні терміну дії [55].

Наведемо ще приклад паспорта громадянина Єгипту. Для більш наочної демонстрації розглянемо паспорт, що був виданий для транспортування мумії єгипетського фараона Рамсеса II до Франції.

Мумію було виявлено у 1881 році, потім вона зберігалася у Каїрському єгипетському музеї (المتحف المصري), а у 1976 році було вирішено відправити її до Франції для реставрації. Відповідно до законів Арабської Республіки Єгипет, будь-яка особа, яка виїжджає за межі країни (не є винятком і транспортування тіла) повинна мати паспорт з відповідною візою. Таким

чином, завдяки єгипетській владі стародавня єгипетська мумія придбала закордонний паспорт на ім'я фараона Рамсеса II, громадянина Єгипту, який обіймав посаду («рід зайнятості») (померлого) єгипетського монарха [47].

Наведемо нижче елементи вищезгаданого закордонного паспорта фараона Рамсеса II (Додаток 1). У паспорті містяться наступні дані [62]: Тип / Р [паспорт громадянина] / فئة, код країни / رمز البلد, номер паспорта / رقم الجواز, ПІБ / الإسم الكامل, дата народження / تاريخ الميلاد, місце народження / مكان الميلاد, громадянство / الجنسية, стать / الجنس, дата видачі / تاريخ الإصدار, дата закінчення терміну дії / تاريخ إنتهاء الصلاحية, орган, що видав / جهة الإصدار, посада «рід зайнятості»: Колишній цар Єгипту / الصفة: ملك مصري (سابق), герб та назва країни, особиста фотографія / صورة شخصية, Двовимірний штрих-код / رمز شريطي ثنائي الأبعاد, машиночитні символи / رموز قابلة للقراءة آلياً.

З метою визначення найхарактерніших рис особистих документів, що використовуються в арабських країнах, нами було здійснено переклад з арабської мови українською низки документів, а саме: паспортів громадян таких держав як Єгипет, Ліван, Сирія, Алжир, Туніс.

Для початку розглянемо паспорт громадянина Єгипту. Слід зазначити, що в сучасному світі спостерігається тенденція до уніфікації особистих документів, особливо тих, що призначені для використання поза межами держав, що їх видали. Проте єгипетський паспорт, на наш погляд, демонструє деякі відмінні риси, що слід зазначити у цій роботі (Додаток 1).

Зокрема, в закордонному паспорті громадянина Єгипту, крім таких стандартних даних як номер паспорта, дата його видачі та термін закінчення дії, міститься також інформація про рівень освіти його власника, а також фахівцем у якій галузі він чи вона є (рівень освіти; науковий ступінь; спеціальність). З одного боку, можна припустити, що дані про освіту не настільки важливі для їх фіксування у разі поїздки за кордон, а з іншого – ці дані, на наш погляд, вкрай

важливі. Уявімо, наприклад, ситуацію, коли людина, перебуваючи в іншій країні, потрапляє до якоїсь непередбаченої або екстреної ситуації, де в терміновому порядку потрібен досвід фахівців тих чи інших галузей діяльності (наприклад, лікарів). Звичайно, з дипломами ніхто не подорожує, але, пред'явивши свій паспорт, людина може підтвердити свою професійну кваліфікацію і бути корисною в надзвичайних ситуаціях.

Крім того, в єгипетському закордонному паспорті вказуються дані про військовий обов'язок його власника (тільки у чоловіків), повне (чотиризначне) ім'я, що складається з: а) першого імені власника, б) імені батька власника, в) імені діда, г) прізвища, на відміну від закордонних паспортів, наприклад, громадян України, де зазначається лише ім'я та прізвище, а по батькові не вказується. Привертає також увагу формат адреси реєстрації власника паспорта, де зазначається місто, вулиця та номер будинку, в той час як у закордонних паспортах, наприклад, Республіки Білорусь вказується тільки країна, а в паспортах України та Росії – місто або область (і це дані не про місце реєстрації, а про місце народження).

Що ще привертає особливу увагу, так це графа «стать / النوع» в єгипетському закордонному паспорті; дослівно це слово означає «вид; тип», в той час як всі інші країни арабського світу визначають це поле як «الجنس», що більш точно вказує саме на «стать» власника документа, а не його «тип». Виходячи з вищесказаного, постає очевидне протиріччя, оскільки дві абсолютно різні за значенням графи – тип паспорта та «тип» його власника – мають одне і те саме визначення арабською мовою: «النوع». Однак це явище можна віднести до стійких мовних реалій Єгипту, якими країна відрізняється на тлі всього арабського світу.

Таким чином, можемо зазначити, що в закордонному паспорті громадянина Арабської Республіки Єгипет досить повно представлена

інформація про його власника, яка може бути дуже корисна для тих держав, куди приїжджає єгиптянин, на відміну від закордонних паспортів громадян деяких інших країн, для яких більш значущими є дані про ріст людини та колір очей (наприклад, Німеччина, Франція), що також, безсумнівно, важливо для ідентифікації власника паспорта та зменшення рівня підрбок закордонних паспортів.

Ще хотілося б відзначити такі характеристики єгипетських закордонних паспортів, як наявність мовних одиниць (слів та виразів), що застосовуються в таких документах у різних країнах. До таких одиниць можна віднести:

- *орган, що видав документ* (جهة إصدار الجواز);
- *Цей документ є дійсним для в'їзду до всіх країн, якщо не зазначено протилежне* (الوثيقة صالحة للسفر لجميع دول العالم ما لم يذكر خلاف ذلك);
- *«сторінки» для відміток* (للاستخدام الرسمي);
- *місце підпису власника паспорта* (توقيع حامل الجواز);
- *Цей паспорт дійсний протягом семи років з моменту видачі* (هذا الجواز صالح لمدة سبع سنوات من تاريخ إصداره);
- *Міністр закордонних справ звертається з проханням до всіх, кого це може стосуватися, забезпечити власнику цього паспорта свободу пересування і в разі потреби надати допомогу та забезпечити захист* (يرجو وزير الخارجية من جميع المختصين أن يسمحوا لحامل هذا الجواز بالمرور وأن يبذلوا له العون عند الإقتضاء) та ін.

Закордонні паспорти Ліванської Республіки, Туніської Республіки та Сирійської Арабської Республіки (Додаток 1) дещо відрізняються від раніше проаналізованого нами єгипетського закордонного паспорта.

Так, у закордонному паспорті громадянина Ліванської Республіки, крім стандартних даних про власника – номер паспорта, ПІБ, громадянство, дата та місце народження тощо – вказуються дані про освіту, а також сімейний стан.

Інформація про військовий обов'язок, адресу реєстрації, характеристики зовнішності громадянина відсутні.

У паспорті громадянина Туніської Республіки представлена та ж сама інформація, що і в ліванському паспорті, проте є такі відмінні риси, як:

1) Єдине поле ПІБ, в той час як у ліванському закордонному паспорті кожна зі складових повного імені виділена відповідною графою: ім'я, ім'я батька, прізвище;

2) Відсутність графи «Ім'я матері»;

3) Наявність графи «Професія» на сторінці даних, в той час як у ліванському закордонному паспорті ця графа розміщена на сусідній сторінці (*сторінка № 3 ліванського закордонного паспорта*);

4) Наявність графи «Підпис власника (паспорта)», в той час як у ліванському закордонному паспорті ця графа розміщена на сусідній сторінці (*сторінка № 3 ліванського закордонного паспорта*), а на сторінці даних присутній підпис начальника органу, що видав документ. Органом видачі закордонних паспортів Лівану виступає Головне управління загальної безпеки, тому зазвичай у графі «Підпис» фігурує підпис Генерального директора Управління пана Аббаса Ібрагіма або виконуючого його обов'язки.

Закордонний паспорт Сирійської Арабської Республіки дуже схожий на ліванський закордонний паспорт, особливо тим, що дані в ньому фіксуються трьома мовами: арабською, англійською та французькою. Однак і в ньому є свої тонкощі. Якщо порівнювати сторінки даних у цих двох закордонних паспортах, то можна відстежити наступні відмінності:

а) наявність графи «№ випуску» в сирійському закордонному паспорті, на відміну від ліванського, де її замінено графою «№ паспорта»;

б) у сирійському закордонному паспорті графи: дата випуску, місце випуску, дата закінчення терміну дії, національний номер, професія, підпис та

(нецифровий) відбиток великого пальця правої руки, разом із лінійним штрих-кодом, вказані на зворотному боці сторінки даних (Додаток 1), в той час як у ліванському закордонному паспорті майже всі ці графи розташовані на лицьовій сторінці даних. Виходячи з цього, сирійський закордонний паспорт виглядає більш «просторо», ніж його ліванський аналог, в якому різноманітні графи розташовані на лицьовій стороні сторінки даних;

в) наявність поля «Національний номер» в сирійському закордонному паспорті та його відсутність у ліванському;

г) сирійський закордонний паспорт не є біометричним, на відміну від ліванського.

Таким чином, оглядовий аналіз особистих документів (закордонних паспортів) деяких арабських країн виявив, що в кожному з них присутні свої відмінні риси, на які необхідно звертати пильну увагу не тільки в роботі з цими документами, а й особливо при їх перекладі на інші мови.

В цілому можемо відзначити прагнення держав до створення єдиного формату закордонних паспортів, що, власне, обумовлено вимогами і специфікаціями Міжнародної організації цивільної авіації (ІКАО) щодо документів, які посвідчують особу, при переході країни на біометричні документи. Дотримання цих вимог та специфікацій націлене на полегшення процесу ідентифікації осіб. Однак, беручи до уваги всі правила Міжнародної організації цивільної авіації (ІКАО), існують мовні відмінності в ідентифікаційних документах арабського світу, про що більш докладно буде наведено в наступному розділі цієї роботи.

2.2. Структурні та лінгвістичні особливості паспорта в арабському світі

Одним із основних видів особистих документів як в арабських країнах, так і в усьому світі є внутрішній паспорт громадянина.

Паспорт засвідчує особу його власника та видається на підставі іншого документа, що підтверджує особу – свідоцтва про народження.

Існують дві загальні категорії паспортів:

1) *Внутрішній паспорт* (بطاقة أو هوية شخصية) – документ, що має юридичну силу в межах країни видачі або відповідного союзу держав;

2) *Закордонний паспорт* (جواز سفر) – видається на підставі внутрішнього паспорта для ідентифікації його носія за кордоном (один із проїзних документів / وثيقة سفر).

Існує низка видів закордонних паспортів, основними з яких є:

1. Туристичний паспорт (جواز سفر سياحي، أو عادي) – видається всім цивільним особам;

2. Офіційний або службовий паспорт (جواز سفر رسمي أو الخدمة) – видається урядовим службовцям для перетинання кордону з метою певної урядової місії або завдання;

3. Дипломатичний (політичний) паспорт (جواز سفر دبلوماسي أو سياسي). Дипломати, консульські співробітники та члени їхніх сімей користуються дипломатичними закордонними паспортами (хоча володіння таким паспортом не означає автоматично наділення його власника дипломатичним імунітетом, правом безвізового в'їзду до іншої країни тощо);

4. Паспорт моряка (посвідчення особи моряка) (جواز سفر بحري) – проїзний документ для моряків, які закріплені за кораблями та пересуваються на них між країнами;

5. Laissez-passer (ليسيه باسيه من الفرنسية: دَعَهُ يَمُر) – документ застосовується для проїзду між державами. Він виконує роль паспорта, але не є його аналогом. Наприклад, ООН наділяє своїх працівників таким документом [68].

Відповідно, кожен із паспортів, крім зовнішніх відмінностей, варіюється реквізитом «Тип» у самому паспорті. Основними типами закордонного паспорта є:

1. **P** – для особистого (звичайного туристичного) паспорта (*Personal*);
2. **D** – для дипломатичного паспорта (*Diplomatic*);
3. **S** – для службового паспорта (*Service*) тощо [57].

В основному, дані в закордонному паспорті вказуються двома мовами: арабською та англійською. Але деякі паспорти включають в себе три (наприклад, сирійський та алжирський: арабською, англійською та французькою) та більше мов.

Розглянемо специфічну інформацію, зазначену на сторінці даних алжирського (тримовного) біометричного закордонного паспорта українською мовою (Додаток 1):

- مولود في (досл. *Народжений в*): Місце народження;
- التوقيع (синонім الإمضاء);
- صادر في (досл. *Випущений в*, синонім تاريخ الإصدار) / Дата видачі;
- ينتهي في (досл. *Закінчується в*, синонім تاريخ الإنتهاء) / Дата закінчення терміну дії;
- الرقم الشخصي (досл. *Персональний номер*). Наприклад, в Єгипті позначають цю графу як الرقم القومي (*Національний номер*).

У кожному закордонному паспорті є звернення уповноваженої особи (зазвичай міністра закордонних справ або директора департаменту з питань громадянства, безпеки тощо) щодо вільного пересування власника паспорта та

надання йому допомоги, підтримки та забезпечення захистом у разі потреби (Додаток 1).

У сирійському закордонному паспорті формат звернення уповноваженої особи більш докладний, оскільки в ньому зазначається наступне:

- а) співробітники офіційних органів Сирійської Арабської Республіки;
- б) представництва країни (дипломатичні та консульські установи) за кордоном;
- в) будь-які інші установи, що діють від імені уряду Сирії;

г) «спільно з уповноваженими іноземними установами». Також у сирійському закордонному паспорті звернення починається зі слова «прохання / يُطَلَّبُ» (форма дієслова у пасивному стані), в той час як, наприклад, в єгипетському паспорті воно починається з того ж слова «прохання / يَرْجُو» (у перекладі), проте в активному стані мовою оригіналу. Далі слідує зміст прохання, що складається лише з двох слів «جميع المختصين», під яким маються на увазі різні компетентні органи. Проте, при перекладі єгипетського звернення міністра закордонних справ із проханням слід згадати *«усіх, кого це може стосуватися»* для розкриття сенсу прохання.

З цього можна зробити висновок, що звернення міністра закордонних справ у сирійському паспорті є більш офіційним, ніж в єгипетському, яке, своєю чергою, відрізняється менш «сухою» інтонацією та більшим ступенем дипломатичності у формулюванні звернення.

Слід також зазначити, що в сирійському та єгипетському закордонних паспортах уповноважені за видачу паспорта особи одні й ті самі:

1. Сирія: Генеральний директор (مدير عام إدارة الهجرة والجوازات) Управління імміграції та паспортів, – особа, відповідальна за видачу закордонного паспорта всередині країни, Єгипет – Генеральний директор (مدير عام مصلحة الجوازات والهجرة والجنسية) Управління паспортів, імміграції та громадянства;

2. Сирія та Єгипет: Генеральний консул (Генконсул), – особа, відповідальна за видачу закордонного паспорта поза межами країни.

Однак формат цих граф значно відрізняється: в сирійському закордонному паспорті лише одна графа для обох осіб: «Генеральний директор або Генеральний консул», в той час як в єгипетському закордонному паспорті ці дві особи розділені на дві окремих графи з рядками для візування, а також іменного штампа уповноваженої особи.

Щодо штамів та печаток на сторінці звернення міністра закордонних справ, також можна відстежити явні відмінні характеристики. У сирійському закордонному паспорті один штамп, де вказується посада уповноваженої особи, її повне ім'я (власне ім'я, ім'я батька та прізвище) та посада, а також гербова печатка управління / відділення / департаменту / центру видачі закордонного паспорта, в той час як в єгипетському закордонному паспорті ставлять лише один штамп, де лише вказується посада уповноваженої особи, її ім'я та прізвище. Наявність підпису в обох варіантах обов'язкова.

Розглянемо графи сирійського закордонного паспорта в порівнянні з алжирським:

- Графа «Тип / رمز» – досл. *Код*;
- Графа «Номер випуску / رقم الإصدار» замість «Номер паспорта» на сторінці даних №1;
- Відсутність графи «Громадянство / الجنسية»;
- Графа «Прізвище / النسبة», в алжирському (اللقب);
- Графа «Орган (місце) видачі / مكان الإصدار», в алжирському (السلطة – досл. *Влада*);
- Графи «Дата видачі / تاريخ الإصدار», в алжирському صادر في (досл. *Випущений в*) та «Термін дії / انتهاء الصلاحية», в алжирському ينتهي في (досл. *Закінчується в*);

- Означений артикль (ال التّعريف) у графі «стать», в алжирському – відсутній;
- Наявність графі «Ім'я батька», в алжирському – відсутнє;
- Графа «Національний номер / الرقم الوطني», в алжирському – الرقم الشخصي (досл. *Персональний номер*);
- Наявність нецифрового відбитка великого пальця правої руки;
- Наявність лінійного штрих-коду.

Після розгляду структури закордонних паспортів різних країн арабського світу можна зробити висновок, що, незважаючи на диференціальне позначення тієї чи іншої графі, в перекладі воно має бути стандартизованим та адаптованим під мову, на яку здійснюється переклад. Тут і вступає в роль майстерність перекладача, оскільки на нього лягає відповідальність відтворити всі дані, щоб, з одного боку, не відхилятися від норм та правил країни, де було видано закордонний паспорт, і в той же час відтворити всі зазначені в ньому дані та інформацію (поля, штампи, печатки, прапори, штрих-коди, водяні знаки, місця з особистим фото власника документа, місця відбитків пальців та особистого підпису тощо) загальнодоступною для реципієнта мовою з урахуванням всіх перекладацьких правил, які детально описані в пункті 2.4 цієї роботи.

2.3. Особливості передачі арабських власних назв українською мовою

Призначення власних назв – служити особливим, індивідуальним позначенням предмета, незалежно від описуваної ситуації, без уточнюючих визначень [17, с. 72].

Всі власні назви мають значення предметності, тобто частиною їхнього змісту є узагальнення про існування якогось предмета (або сутності, яку ми

уявляємо собі як предмет). Більшість назв позначають якусь групу предметів, серед яких один предмет відрізняється від інших [16, с. 12]. Дивно було б взагалі говорити про «антропоніми», «топоніми» та інші категорії власних назв, якби вони не були пов'язані відповідно з поняттями «людина», «територіальний об'єкт» тощо. Або якби цей зв'язок був чимось повністю залежним від контексту та особистого бажання мовців.

Власні імена несуть в собі певну інформацію про конкретний предмет та його властивості. Ця інформація може бути багатою і навіть вичерпаною і відрізняється залежно від сфери спілкування. Якщо ця інформація набуває поширення в масштабах всього мовного колективу, то це означає, що відомості про цей предмет є частиною мовного значення власної назви.

Питання про значення власної назви має не тільки теоретичний інтерес. Він стає надзвичайно актуальним при міжкультурних та міжмовних контактах. Здавалося б, власні імена легко перетинають міжмовні бар'єри, оскільки прагнуть зберегти свою зовнішню форму і при використанні поза сферою «рідної» мови. Однак іноді вельми істотним елементам їхнього змісту буває набагато важче подолати такі бар'єри. А без збереження свого значення власні імена не можуть функціонувати в іншому мовному середовищі. Звідси – можливі проблеми нерозуміння та непевного сприйняття текстів, що містять імена.

У сучасній лінгвістиці власні імена часто визначаються як лексичні одиниці, що називають об'єкт, на відміну від загальних слів, які вважаються позначувальними одиницями. За словами Д. І. Єрмолайовича, «імена власні служать для особливого, індивідуального позначення предмета безвідносно до описуваної ситуації та без обов'язкових уточнюючих визначень» [7, с. 9].

Кажучи іншими словами, у власних назв на перший план виступає номінативна функція – називати, щоб відрізнити однотипні об'єкти один від

одного, на протипагу іменам загальним, основна функція яких – назвати, щоб повідомляти значення (конотація).

У лінгвістиці та теорії перекладу дотримуються поширеної позиції, що імена власні не вимагають перекладу та істотного попереднього перекладацького аналізу. Якщо слідувати цьому підходу, то при аналізі тексту «будь-яке не власне слово – ім'я, що вимагає словникового опису, всередині або у міжмовному перекладі, тоді як просте зазначення того, що слово є ім'ям власним, тобто вказівка на категоріальне, видове значення слова, є достатньою підставою» [24, с. 372].

У цих самих роботах йдеться про тісний зв'язок ономастики з культурним життям країни. Автори також підкреслюють, що для перекладу окремих імен та онімічних рядів необхідно знати не тільки основи філології, але також мати широкі культурологічні знання.

Таким чином, крім досліджень в галузі основних методів перекладу власних назв, не менш важливу роль відіграють основи актуального міжмовного функціонування власних назв та формування ономастичних відповідних елементів у перекладі.

На перший погляд може здатися, що переклад власних назв не представляє особливих труднощів. Навіть перекладом це називається вельми умовно: адже, як правило, власні імена транскрибуються або транслітеруються, або ж використовується прийом калькування.

Розглянемо докладніше ці поняття.

Транскрипція є письмовим відтворенням слів та текстів з урахуванням їхньої вимови засобами певної графічної системи. Транскрипція буває науковою та практичною [61].

Наукова транскрипція служить засобом найбільш точної передачі фонемного складу або деталей фонетичної реалізації мовних одиниць, тобто є

особливим видом запису мовних утворень за допомогою спеціальних символів з опорою на звучання значущою одиниці, її реалізації в мовленні. Цей вид транскрипції найчастіше застосовується в наукових цілях.

Практична транскрипція – це транскрипція, яка використовується для передачі іншомовних слів засобами національного алфавіту. Практична транскрипція здійснюється лише на базі мови-реципієнта без використання додаткових знаків. У зв'язку з цим допускаються такі поєднання звуків та, відповідно, літер, що заборонені орфоепічною та орфографічною системами цієї мови. Практична транскрипція використовується тоді, коли переклад іншомовного слова неможливий або небажаний (наприклад, при передачі власних назв, термінів технічної документації тощо). При відсутності в мові-реципієнті того чи іншого звуку використовуються знаки, близькі за письмовою формою або за звучанням.

Транслітерація – формальне фонетичне відтворення вихідної лексичної одиниці за допомогою алфавіту мови перекладу; буквена імітація форми вихідного слова [8, с. 63].

Транслітерація виникає тоді, коли мови користуються різними графічними системами, але між літерами (або графічними одиницями) цих мов можна провести відповідну паралель, та згідно з цією проведеною паралеллю відбувається міжмовна передача власних назв.

Щодо іноземних імен власних – імена або прізвища реальних або вигаданих осіб, географічні назви тощо – першорядну вагу представляє питання про їхнє звукове оформлення при перекладі та, відповідно, про їхнє написання. Чим більше розбіжностей у фонетичному складі двох мов, у складі й системі їхніх фонем – тим гостріше це питання.

Наявне в практиці перекладу правило застосування до власних назв перекладацької транскрипції або транслітерації нерідко виявляється

недостатнім, якщо власна назва обтяжується символічною функцією, тобто стає ім'ям унікального об'єкта, або використовується не в якості імені, а в якості, наприклад, прізвиська, тобто є своєрідним ім'ям прозивним, оскільки відображає індивідуальні ознаки та властивості так званого об'єкта. У таких випадках, крім транскрипції або транслітерації, або замість них використовується калькування, що полягає в комбінаторній передачі складу слова або словосполучення, коли складові частини слова (морфеми) або фрази (лексеми) перекладаються відповідними елементами мови.

Що стосується безпосередньо перекладу з арабської мови українською мовою, то в даному випадку відзначається певна специфіка. При письмовому перекладі арабських текстів виникає проблема правильної передачі власних імен українською мовою.

Слід зазначити, що арабська мова належить до семітської групи мов афразійської мовної сім'ї, що трохи ускладнює процес передачі арабських назв з кількох причин.

Перш за все, арабська графічна система має значні відмінності з графічною системою української мови, точніше сказати – вони абсолютно різні. Крім того, фонетичні системи цих двох мов також мають серйозні відмінності.

Так, до найбільш чітких розходжень, що ускладнюють перекладацький процес, можна віднести відсутність розрізнення літер на великі та малі в арабській мові, тобто всі назви, імена, дієслова тощо, починаються з однакових літер, що може ввести в оману перекладача, якщо зустрінеться незнайоме слово, що може вказувати на якесь ім'я або назву чогось.

Крім того, в арабському алфавіті відсутні літери «в» та «п». Зробити транскрипцію або транслітерацію іноземного слова арабською мовою в цілому не важко, проте при зворотному перекладі можуть виникнути непорозуміння.

Ще одна складність полягає в тому, що стандартний арабський текст зазвичай не містить голосних позначок (*харакят*), тобто в іменах власних харакят відсутні. Внаслідок цього одне і те ж саме слово можна прочитати по-різному [58].

Вочевидь, основним способом передачі арабських назв та імен українською мовою є спосіб транслітерації. Наприклад: *Самех* для “سامح”, *Файез* для “فايز”, *Абуд* для “عبود”, *Габріель* для “كبرئيل” тощо.

Переклад власних назв з арабської мови українською відбувається відповідно до встановлених правил, завдяки чому всякого роду варіанти та спотворення зводяться до мінімуму. Так, фонетична передача арабських назв та імен українською мовою відбувається відповідно до паралельної таблиці арабських літер та кирилиці (Додаток 3) [43]. Наприклад: *Abdulla/ Абдулла* для “عبدالله”, *Abbas/ Аббас* для “عباس”, *Jalal / Джалаль* для “جلال” тощо.

Випадки, коли для передачі арабських назв українською мовою перекладач застосовує прийом транскрипції, також нерідкі. При цьому враховується історично складене традиційне написання. Наприклад, при перекладі з арабської мови українською вживається назва столиці Сирії *Дамаск*, а не *Дімашик* (як вона звучить в арабській мові), також *Ліван*, а не *Любнан*, *Каїр*, а не *аль-Кагіра* і т.п. О. О. Хамрай відносить цей підхід до близького до практичної транслітерації, оскільки зазвичай оригінальне звучання передається вельми приблизно за допомогою лише звичайних літер українського письма (адаптування), а також тому, що іноді перевага віддається діалектним варіантам замість літературних – наприклад, “(аш)-Шарджа” замість “(аш)-Шаріка” для “الشارقة” [34, с. 79].

Слід також зазначити, що в арабських документах можна часто зустріти латинізовані власні імена, що значно полегшує їх передачу українською мовою.

13 липня 2017 року відбулася XI конференція зі стандартизації географічних назв групи експертів Організації Об'єднаних Націй з географічних назв (ГЕООНГН). В ході конференції була прийнята єдина система для передачі арабських назв латиницею (Додаток 2) [69].

Специфіка передачі власних назв в ідентифікаційних документах є однією з пасток, жертвою яких стає перекладач. Незважаючи на безліч правил, електронних ресурсів, прийнятих міжнародних таблиць транслітерації, реалії арабського світу відображають певний хаос, оскільки часто в органах, що займаються розвитком інфраструктури безпеки, відсутні досвідчені лінгвісти та програмісти, які могли б систематизувати цей процес, не покладаючись на власне «розуміння» співробітника, який приймає пакет документів на оформлення того чи іншого ідентифікаційного документа, щодо написання імен в ідентифікаційних документах.

2.4. Практичні рекомендації щодо перекладу особистих документів з арабської та їх оформлення для нотаріального посвідчення

Варто відзначити основні правила при перекладі будь-якого особистого документа:

1. Назви народів, племен, а також назви людей за національною ознакою або за місцем проживання пишуться з маленької літери: *сірієць, ліванець, єгиптянин* [30, с. 59];

2. Назви держав та автономних адміністративно-територіальних одиниць пишуться з великої літери. Причому, коли назва держави або автономної республіки складається з кількох слів, то всі слова пишуться з великої літери: *Сирійська Арабська Республіка, Ліванська Республіка, Арабська Республіка Єгипет* [30, с. 63];

3. Арабське **ібн** (особова назва, що вказує на родинні стосунки) пишеться окремо: *Ібн Сіна, Ібн Фадлан* [30, с. 137];

4. Якщо слово **ібн** міститься між власним ім'ям та ім'ям батька, тоді слід писати його з маленької літери;

5. Якщо в оригіналі документа є неарабське ім'я з особовою назвою **ібн**, яке вказує на те, що хтось є сином когось, тоді слід опустити **ібн** та перекласти ім'я у форматі: ім'я, ім'я батька (не по батькові), прізвище. Наприклад, переклад імені власника водійського посвідчення громадянина Сирії (Додаток 1) слід вказати наступним чином: *Моріс Жорж Куріє*, а не *Морріс Куріє бін Жоржович*;

6. Якщо особа вже має певний документ українською мовою та бажає здійснити переклад якогось іншого особистого документа, тоді слід писати ім'я особи згідно з документом, виданим українським органом, аби ім'я збігалось в усіх ідентифікаційних документах особи;

7. Збереження формату оригіналу документа. Наприклад, при перекладі ідентифікаційної картки прямокутного формату доцільніше зробити альбомну орієнтацію сторінки в текстовому редакторі;

8. Переклад всієї інформації та даних, зазначених у документі, відповідно до формату оригінального документа. Це може бути інформація в друкованому вигляді або рукописному. При перекладі рукопису вказується, що в оригіналі ця інформація *від руки*, ставиться двокрапка, потім наводиться сам переклад змісту рукопису. Також до цього пункту можна віднести фрагменти, виділені жирним та курсивом, що так само має бути відображено в перекладі відповідно до вихідного документа;

9. Повний переклад печаток, штампів, наклейок, марок, підписів та інших елементів, що не містяться на бланку документа. Дуже часто це відображається в нотаріальних копіях документа. Наприклад, при легалізації диплома в

посольстві ОАЕ необхідно спершу завірити копію диплома у місцевого нотаріуса, потім в Міністерстві юстиції, МЗС, і лише після цього в самому посольстві ОАЕ або консульському відділі. У підсумку документ містить масу печаток, штампів, посвідчень та легалізацій, що необхідно перекласти в описовій формі. Наприклад, при перекладі легалізації МЗС ОАЕ це вказується таким чином: «*Наклейка легалізації Міністерства закордонних справ Об'єднаних Арабських Еміратів:*»;

10. Щодо зазначення особових фотографій при перекладі, важливо вказати в перекладі, що в певному місці знаходиться «*Особиста фотографія власника*». Немає жодної необхідності сканувати посвідчення, вирізати фотографію та поміщати її до файлу перекладу;

11. Дуже важливим моментом є здатність аналізувати дані в посвідченні, оскільки одна і та сама графа може розходитися в назві. Наприклад, найменування внутрішнього паспорта (ідентифікаційної картки) може відрізнитися залежно від країни:

- بطاقة شخصية (досл. *Особиста; персональна карта*): Сирійська Арабська Республіка, Йорданське Хашимітське Королівство та ін.;
- بطاقة هوية (досл. *Ідентифікаційна карта*): Об'єднані Арабські Емірати, Ліванська Республіка та ін.;
- بطاقة تحقيق الشخصية (досл. *Картка, що засвідчує особу*): Арабська Республіка Єгипет;
- بطاقة التعريف الوطنية (досл. *Національна ідентифікаційна карта*): Алжирська Народна Демократична Республіка.

Зазвичай переклад особистих документів, контрактів, доручень і т.п. засвідчує нотаріус для їх подальшої легалізації. Багато міжнародних компаній укладають різноманітні договори кількома мовами; фізичні ж особи мають перекладати ідентифікаційні документи арабською, наприклад, студенти, щоб

отримати відстрочку військової служби. Враховуючи ці фактори, перекладачеві слід дотримуватися певних правил, якщо його переклад має бути нотаріально засвідченим:

1. Документи, що потребують нотаріального засвідчення на території України, мають починатися з надпису в правому верхньому кутку першої сторінки. Приклад надпису при перекладі з арабської мови українською:

Переклад з арабської мови українською

2. Якщо оригінал документа складено двома мовами (наприклад, арабською та англійською), то вказуються обидві мови:

Переклад з арабської та англійської мов українською

3. Якщо оригінал документа містить фрагменти тексту більшою кількістю мов, необхідно вказати усі мови, з яких виконано переклад. Наприклад:

Переклад з арабської, англійської та французької мов українською

4. Якщо переклад, що підлягає нотаріальному засвідченню, здійснюється іноземною мовою (наприклад, арабською), надпис дублюється двома мовами – українською та відповідною іноземною (арабською). На початку має бути фраза українською (мовою оригіналу). Наприклад:

Переклад з української мови арабською

تمت الترجمة من اللغة الأوكرانية إلى اللغة العربية

5. Якщо на іноземну мову здійснюється переклад документа, що був раніше перекладений з іншої мови, і якщо раніше виконаний переклад був з нотаріальним посвідченням, тоді переклад має починатися зі вступного надпису в правому верхньому кутку першої сторінки:

Переклад з української мови англійською

تمت الترجمة من اللغة الأوكرانية إلى اللغة الإنكليزية

Далі мовою перекладу слід вказати попередній вступний надпис. Наприклад:

6. Якщо в оригіналі документа для нотаріального посвідчення на території України текст дублюється мовою перекладу (наприклад, двомовна довіреність, рішення або договір арабською та українською мовами) або якщо спочатку оригінал був складений мовою перекладу, а клієнту потрібно перекласти фрагмент тексту, штампи, печатки, нотаріальне посвідчення, то в правому верхньому кутку вказується наступна фраза:

Переклад печаток, штампів та посвідчувальних написів на документі (найменування документа) з апостилом № (вказується номер апостиля за наявності) з української мови арабською мовою

Приклад оформлення вступного напису для особистих документів:

Переклад печатки на свідоцтві про укладення шлюбу І-НО № 423420, виданого 1 вересня 1999 року Відділом реєстрації актів цивільного стану Центрально-Міського району м. Горлівки, Донецької області, з української мови арабською мовою.

Приклад оформлення вступного напису для юридичних документів:

Переклад штампів, печаток, нотаріального посвідчення та штампа з апостилом за № 024209 на довіреності, виданій компанією «ТОВ КНЛУ» 4 грудня 2018 року на ім'я Петрової Марії Германівни, з української та англійської мов арабською мовою.

Отже, при здійсненні повноцінного перекладу ідентифікаційного або юридичного документа слід дотримуватися вищевказаних правил, щоб уникнути помилок. Якщо переклад документа здійснюється кількома перекладачами, тоді один із них (або редактор) повинен забезпечити фінальну версію перекладу з урахуванням всіх норм. Зазвичай, переклад ідентифікаційних документів має «шаблонний» формат. Таким чином, при здійсненні повноцінного перекладу ми отримуємо готовий «шаблон» цього

документа, який можна надалі використовувати при перекладі аналогічного ідентифікаційного документа, замінюючи особисті дані та деяку іншу інформацію.

Висновки до розділу II

У процесі дослідження особливостей документації арабського світу ми дійшли наступних висновків:

У країнах арабського світу існують різноманітні ідентифікаційні документи, переклад яких українською мовою є досить актуальним питанням на сьогоднішній день.

Документи арабською мовою, як і документи будь-якою іншою мовою, мають свої особливості, властиві офіційним документам, що мають юридичну силу. Вони також демонструють яскраву палітру лексичних, граматичних, синтаксичних та стилістичних особливостей мови офіційного стилю, що потрібно враховувати при перекладі цих документів іншими мовами.

Незважаючи на специфіку документів арабського світу, можна помітити тенденцію до уніфікації їхнього формату та їх модернізацію відповідно до формату документів інших країн (більшою мірою це стосується закордонних паспортів), що обумовлено стрімким процесом глобалізації, зростанням міжнародних контактів та масовим пересуванням громадян арабських країн по всьому світу.

При перекладі будь-якого ідентифікаційного документа з арабської мови українською необхідно мати уявлення про країну, де був виданий документ, бути ознайомленим із загальними культурними тонкощами, знати основні державні органи, а також органи, що беруть участь у видачі ідентифікаційних

документів, наприклад: дипломатичні та консульські установи, відділи, центри та департаменти поліції, муніципалітети тощо.

При перекладі ідентифікаційних документів з арабської мови українською також необхідно приділяти особливу увагу передачі арабських назв та імен, для чого необхідно керуватися певними правилами транслітерації та транскрипції, а також враховувати культурну обумовленість тих чи інших імен та назв.

Переклад документів з арабської мови українською вимагає великої уваги не тільки до змісту тексту, що перекладається, а й до дотримання його формату. Формат ідентифікаційного документа при перекладі має повністю відповідати оригіналу документа, якщо не вказано інакше. Всі поля, печатки, штампи, підписи необхідно повністю відтворити у перекладі. У разі, якщо неможливо розібрати в оригіналі ідентифікаційного або іншого юридичного документа будь-яку інформацію, слід зазначити в файлі-перекладі, що це поле або інформація *не розбірлива*, проте не слід повністю пропускати її без будь-якої позначки.

Таким чином, можемо зробити висновок, що низка культурних, історичних та релігійних реалій арабського світу знаходить відображення в офіційних документах арабських країн. У зв'язку з цим, для здійснення якісного перекладу документів необхідно якомога більше ознайомитися з особливостями цієї культури, а також зі специфікою документації, крім того, дотримуватися низки рекомендацій щодо перекладу арабських документів українською мовою для запобігання помилок.

РОЗДІЛ III

СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ ОСНОВНИХ ІДЕНТИФІКАЦІЙНИХ ДОКУМЕНТІВ З АРАБСЬКОЇ УКРАЇНСЬКОЮ

3.1. Переклад свідоцтва про народження

У будь-якій країні світу свідоцтво про народження (شهادة ميلاد) виступає в якості головного ідентифікаційного документа неповнолітньої особи. Також свідоцтво про народження є основним документом при оформленні внутрішнього паспорта. Воно видається безпосередньо після народження дитини. Електронний словник «Мім» визначає цей документ так: «Запис акту цивільного стану, що підтверджує факт народження дитини. Сам термін “Свідоцтво про народження” може вказувати безпосередньо на сам оригінал документа, де вказується особиста інформація дитини, або ж на завірену копію довідки про реєстрацію народження дитини, де робиться акцент на *обставини*, при дитина з’явилася на цей світ, а також повне ім’я дитини, реквізити батьків, точний час народження, стан дитини (мертва чи жива), лікар педіатр, який приймав пологи, назва медичного закладу тощо» [42].

Такого типу довідки, що підтверджують народження дитини, використовуються для встановлення *факту* народження, що може знадобитися, наприклад, при оформленні або втраті свідоцтва про народження, при оформленні соціальної допомоги для багатодітних сімей тощо. Такі довідки видаються безпосередньо в пологовому будинку, де народилася дитина. Кожна довідка завіряється підписом і штампом лікарів та печаткою медичного закладу.

Розглянемо довідку про народження, видану на території Королівства Саудівська Аравія (Додаток 1).

В першу чергу, дослівний переклад цього документа звучить як «Повідомлення / заява про народження: تبليغ ولادة». Однак при перекладі документа українською мовою слід передати саме «зміст, суть та призначення» документа, не дотримуючись буквального трактування. На перекладача покладається обов'язок чітко зіставити сторони, що беруть участь у видачі довідки, та надати адаптований варіант перекладу, зрозумілий для українського реципієнта. Таким чином, з урахуванням реалій зі сторони реципієнта, таку назву слід перекласти як «Довідка про народження», або ж на крайній випадок «Витяг про народження».

У верхній частині довідки про народження зазначаються такі елементи як:

1. Назва країни та відповідних органів: Міністерство охорони здоров'я; Головне управління з питань охорони здоров'я, назва медичного закладу, логотип міністерства;
2. Двовимірний штрих-код (شريط خيطي ثنائي البعد) (він же номер довідки) для сканування та швидкого виявлення даних в електронному реєстрі;
3. Дата видачі довідки за григоріанським календарем. Зазвичай в ідентифікаційних документах, виданих в Саудівській Аравії, дати в оригіналі (арабською мовою) вказуються за мусульманським місячним календарем;
4. Кількість виданих копій;
5. Номер досьє матері та дитини.

Потім слідує перший розділ документа, відведений для особистих даних про дитину (بيانات عن المولود), де докладно зафіксовано: Ім'я дитини (الاسم الأول); стать дитини (نوع المولود); місце народження (مكان الولادة); місто і найменування медичного закладу; дата і час народження (تاريخ الولادة; الساعة); вага (الوزن); ріст дитини (الطول).

Другий та третій розділи довідки відведені для даних про батьків (بيانات عن الأب / الأم), де вказуються: ім'я та прізвище (الاسم واللقب), громадянство (الجنسية), вид посвідчення та його номер (نوع الإثبات), віросповідання (الديانة).

Далі йде розділ для приміток і розділ про заявника (المُبلِّغ), зокрема, на якого і було видано цей документ. Цей розділ відведений для подальшого офіційного використання у Службі реєстрації актів цивільного стану (مصلحة الأحوال المدنية) для оформлення свідоцтва про народження. У розділі про заявника зазначаються такі дані, як: ім'я та підпис заявника (اسم / توقيع المبلغ), номер запису акту цивільного стану або номер посвідки (رقم السجل المدني / الإقامة), ступінь спорідненості (заявника по відношенню до дитини) (صلة القرابة). Нижче слідує довідкова інформація, де вказано, що:

«Ця довідка не є свідоцтвом про народження та не замінює його. Особа, яка заявила про народження, несе відповідальність за внесену в цю довідку інформацію. Також особа, яка заявила про народження, має звернутися до Служби реєстрації актів цивільного стану протягом тридцяти днів з дня народження, завчасно зробивши попередній запис через Інтернет для оформлення свідоцтва про народження, щоб уникнути стягнення штрафу.» В самому кінці довідки наводиться URL-посилання довідки.

Таким чином, маючи на руках довідку про народження, можна подати пакет документів для оформлення свідоцтва про народження. В цілому, усі свідоцтва про народження мають однакові характеристики та графи.

Для наочного прикладу розглянемо свідоцтво про народження (досл. «Копію актового запису про народження» / صورة قيد الميلاد), виданого на території Арабської Республіки Єгипет (Додаток 1).

Видачею свідоцтв про народження, а також внутрішніх паспортів та свідоцтв про смерть, в Єгипті займається Управління реєстрації актів цивільного стану Міністерства внутрішніх справ Арабської Республіки Єгипет

(قطاع مصلحة الأحوال المدنية وزارة الداخلية جمهورية مصر العربية), що зазначається у верхньому правому кутку свідоцтва; нижче вказано вебсайт Управління реєстрації актів цивільного стану.

При видачі свідоцтва про народження присвоюється національний ідентифікаційний номер (الرقم القومي), який виступає в ролі основного ідентифікатора громадянина впродовж всього життя і навіть після смерті.

Далі йдуть три основні розділи особистої інформації:

1) Дані дитини (بيانات المولود), де вказана наступна інформація: ім'я; громадянство (الجنسية); віросповідання (الديانة); стать (النوع); місце народження (محل الميلاد); дата народження (تاريخ الميلاد). Дата народження вказується прописом, а не цифрами;

2) Дані батька (بيانات الأب), де вказана наступна інформація: повне ім'я; віросповідання (الديانة); громадянство (الجنسية);

3) Дані матері (بيانات الأم), де вказана наступна інформація: повне ім'я; віросповідання (الديانة); громадянство (الجنسية).

У четвертому розділі в скороченому форматі згадуються установи, що мають безпосереднє відношення до процесу видачі свідоцтва про народження, такі як:

- صحة – مكتب (Відділ охорони здоров'я);
- سجل – س. مدني / س. إصدار (РАЦС реєстрації / Орган, що видав документ);
- تاريخ – ت. القيد / إصدار (Дата актового запису / дата видачі);
- رقم القيد (Номер актового запису).

Нижче йде серійний номер документа (رقم مسلسل), графа «Підпис» (уповноваженої особи) та примітка: «Перевірте наявність голограмного знаку на документі з гербом Республіки та напису “документ РАЦС”, фіскальної марки “Материнство та дитинство”».

Слід також визначити спеціально відведене місце в лівому верхньому кутку свідоцтва про народження для круглої гербової печатки: «Арабська Республіка Єгипет, Міністерство внутрішніх справ, Управління реєстрації актів цивільного стану, “найменування відділу РАЦС”, державний герб Арабської Республіки Єгипет».

3.2. Переклад ідентифікаційної картки

На підставі свідоцтва про народження оформлюється і видається внутрішній паспорт, або ідентифікаційна картка – основний документ, що засвідчує особу громадянина в межах країни або союзу країн.

Для прикладу проаналізуємо внутрішній паспорт громадянина Сирійської Арабської Республіки.

У 2003 році в Сирії набув чинності закон «Про ідентифікаційні картки нового зразка». Перша стаття закону встановлює, що: «*Особи, які досягли 14-річного віку, зобов'язані протягом року подати необхідний пакет документів для оформлення та видачі ідентифікаційної картки нового зразка*». 14-ю статтею закону вводиться у обіг новий формат внутрішнього паспорта у вигляді картки, при цьому анулюється старий формат документа [45]. Таким чином, Сирія стала однією з перших країн арабського світу, що прийняла закон про заміну внутрішнього паспорта старого зразка у вигляді книжечки на пластикову ідентифікаційну картку.

Розглянемо дані, розміщені на лицьовій стороні (аверс) ідентифікаційної картки громадянина Сирії (Додаток 1).

У правому верхньому кутку вказано повну назву країни та органу, що видав документ (MBC/ وزارة الداخلية). Нижче зафіксовано особисті дані в наступному порядку:

Ім'я (الاسم); прізвище (النسبة); ім'я батька (اسم الأب); ім'я та прізвище матері (اسم ونسبة الأم); місце і дата народження (محل وتاريخ الولادة); національний номер (الرقم الوطني). У лівому боці вказана назва документа червоним кольором (досл. Персональна картка / بطاقة شخصية), кольорова фотографія власник документа, герб країни.

Відзначимо відмінні риси лицьової сторони документа:

1. Графи особистих даних розділені на дві частини по довжині символів. Для того, щоб графи мали одну й ту саму довжину (однаково виглядали), було використано метод подовження літер (араб. الكشيدة; تطويل أو تمديد (حروف Shift + J));

2. Графи особистих даних виділені синім кольором, двокрапкою, а потім чорним кольором вказуються особисті дані власника, за винятком національного номера, що вказується червоним кольором;

3. У графах «Ім'я та прізвище матері» (اسم ونسبة الأم) та «Місце і дата народження» (محل وتاريخ الولادة) сполучник «i» вказано окремо, хоча за правилами арабської орфографії він має писатися разом із наступним за ним словом;

4. З різних причин прізвище матері іноді не вказується у відповідному місці; наприклад, це може бути через неможливість встановити точне прізвище;

5. У графі «Місце і дата народження» (محل وتاريخ الولادة) зазначається населений пункт і дата народження в повному форматі через дефіс;

6. Графа «Національний номер» (الرقم الوطني) буквально перекладається, як «народний номер» (від араб. وطن – батьківщина). В єгипетському внутрішньому паспорті ця графа з семантичної точки зору визначена більш конкретно: الرقم القومي.

Розглянемо дані, розміщені на зворотній стороні ідентифікаційної картки громадянина Сирії (Додаток 1).

По середині звичайним шрифтом вказано номер бланка документа. Нижче йдуть такі графи, як: Відділ РАЦС: الأمانة; актовий запис: القيد; стать: الجنس; колір обличчя: لون الوجه; колір очей: لون العينين; адреса: العنوان; особливі прикмети: العلامات المميزة; дата видачі: تاريخ المنح.

У лівому верхньому кутку зворотної сторони дублюється фотографія власника документа у зменшеному розмірі. Нижня частина документа відведена для лінійного штрих-коду.

Відзначимо характеристики зворотної сторони документа:

1. Під словом الأمانة (досл. Секретаріат) мається на увазі أمانة السجل المدني (досл. Секретаріат цивільної реєстрації), проте доцільніше перекласти назву цього органу як «Відділ РАЦС», що буде більш адаптованим варіантом та зрозуміліше українському реципієнту;

2. Якщо порівняти найменування графи «Стать» (الجنس) з аналогом в єгипетських документах (النوع) (досл. тип/ вид), слід зазначити, що сирійський варіант є більш доречним, оскільки слово الجنس відповідає гендерній приналежності людини;

3. Іноді в графі «адреса» також фіксують домашній номер телефону за адресою реєстрації власника документа (Додаток 1). Визначається номер телефону подовженою буквою هـ, що є скороченим позначенням слова هاتف «телефон»;

4. Якщо власник документа не має ніяких дефектів або каліцтв, тоді в графі «Особливі прикмети» вказується, що він/вона не мають особливих прикмет (تام, досл. «повноцінний (-а»)).

Слід також зазначити, що всі цифри в картці виключно індо-арабські і вказані у повному форматі. В арабомовних документах, а особливо в ідентифікаційних, не практикується вживання скороченого формату цифр; зазвичай їх вказують у повному форматі: день – місяць – рік та/або прописом.

Також окремо слід виділити метод подовження літер (араб. الكشيذة; تطويل أو (تمديد حروف) (Shift + J), що представляє собою безперервну лінію між літерами, які з'єднуються. Цей метод широко розповсюджений в арабському письмі й переслідує такі цілі, як:

а) подовження з'єднувальної лінії між літерами для їх ясного й чіткого відображення, особливо при нагромадженні;

б) балансування граф / абзацу, за допомогою чого надається відрегульована форма і спосіб, що призводить до легкості читання та загального сприйняття тексту;

в) чітке відображення голосних позначок (харакат) кожної літери.

Також до цілей цього методу можна віднести відображення емоційності при створенні субтитрів відеоматеріалу, а також для відображення правопису тих самих арабських літер на початку, всередині або у кінці слова, наприклад: (ك، ك، ك، ك) [50].

Нерідко метод подовження літер вживається для скорочення певних понять та термінів. Наприклад, в ідентифікаційних документах (Додаток 1) та інших офіційних документах скорочують слово *Телефон*, фіксуючи його однією подовженою буквою ه, а також *Місячний календар (за гіджрою)* іноді відображають цієї ж літерою.

Таким чином, слід підкреслити основні правила для подовження літер в арабському письмі:

1. Після літер Сін (س) та Сад (ص) на початку та всередині слова;
2. До літер Та' Марбута (ة), Га' (ه), Даль (د), Заль (ذ) у кінці слова;
3. До літер Аліф (ا), Та' (ط), Лям (ل), Каф (ك), Қаф (ق) у кінці слова;
4. До літер Ба' (ب), Ра' (ر), Йа' (ي), 'Аліф мақсұра (ى) у середині слова та кінці слова;
5. До літер Уау (و) 'Айн (ع), Қаф (ق), Фа' (ف) у кінці слова;

6. До інших сполучних літер у кінці слова [67].

3.3. Переклад проїзного документа

Для виїзду за кордон потрібен закордонний паспорт. Отримавши внутрішній паспорт (ідентифікаційну картку), громадянин має право оформити та отримати закордонний паспорт.

Однак, як показує практика, закордонний паспорт може загубитися або бути у непридатному стані, що змусить власника документа переоформити його. Звідси виникла потреба знайти більш оптимальне рішення, наприклад, у разі якщо закордонний паспорт був втрачений, знищений, прийшов у непридатний стан, а громадянину терміново необхідно повернутися на батьківщину.

Закордонний паспорт замінюється проїзним документом, так званим *Laissez-passer*. Основна перевага цього документа полягає в тому, що його можна швидко оформити та видати, що, як правило, займає не більше двох годин при підтвердженні особи, перевірці даних та оплаті відповідних зборів.

Розглянемо проїзний документ *Laissez-passer*, виданий на ім'я іракського громадянина.

Формат проїзного документа *Laissez-passer* відповідає формату закордонного паспорта (ID-3 за класифікацією ІКАО), проте з меншою кількістю сторінок і меншою мірою захисних елементів, ніж у закордонному паспорті. Тому документ підпадає під категорію закордонних паспортів, маючи усі відповідні риси та характеристики і виконуючи функції закордонного паспорта.

На першій сторінці документа (Додаток 1) зазначаються особисті дані власника та паспортні реквізити, основні з яких: кількість сторінок документа

(يشمل هذا الجواز على ١٦ صفحة), номер документа (رقم الجواز), назва та призначення документа «Проїзний документ в один кінець» (جواز مرور غير صالح للعودة) (досл. *Проїзний документ, не придатний для повернення*) – тут мається на увазі, що громадянин не має права повернутися назад туди (пункт відбуття), звідки він виїжджатиме на батьківщину (пункт прибуття), номер документа (رقم الجواز), ім'я власника (اسم حامله), ім'я чоловіка / дружини (اسم الزوج), кількість дітей (عدد الأولاد), громадянство власника (الجنسية التي يدعى بها), примітка: «Документ є дійсним для одноразової поїздки протягом шести місяців» (نافذة لسفرة واحدة فقط) (خلال ستة أشهر).

На наступній сторінці (Додаток 1) вказуються описові характеристики власника документа, як-от: вид діяльності (الحرفة), місце й дата народження (محل الولادة وتأريخها), місце постійного проживання (محل الإقامة الدائمة); слід визначити дві недбалості: гамза повинна бути під літерою «аліф» в слові إقامة, а також присутня помилка в узгодженні роду дієприкметника з родом іменника: دائمة; рост (الطول), колір очей (لون العينين), колір волосся (لون الشعر), особливі прикмети (العلامات الفارقة). Нижче наведені графи для внесення даних неповнолітніх осіб, якщо вони супроводжують власника документа. Графи розраховані для внесення 1) імен, 2) дат народження, 3) статі п'ятьох неповнолітніх осіб.

На третій сторінці розміщені два стовпці, відведені для кольорових фотографій розміром 3x4 власника документа (لحامل الجواز) та його чоловіка / дружини (الزوج). Нижче визначені дві графи: перша – «Підпис власника документа або відбиток великого пальця лівої руки» (توقيع حامله أو بصمة ابهامه الأيسر), друга – для чоловіка / дружини, що підтверджується текстом англійською мовою, де вказано “Signature of wife or his / her left thumb print”, а також його назва зверху (الزوج). Проте, найменування обох граф є повністю ідентичним.

У самому кінці третьої сторінки присутня графа «збір», де має бути відмітка про сплату відповідних консульських зборів.

На четвертій сторінці відведено десять рядків для вказівки переліку країн, куди допускається в'їзд за цим документом (الأقطار التي يجوز الدخول اليها بهذا الجواز). Нижче вказується дата закінчення терміну дії документа (ينتهي العمل بهذا الجواز) (досл. *Робота з цим паспортом припиняється*). Далі йде примітка: «Документ не підлягає подовженню за жодних обставин» (ولا يجدد في أي حال من الأحوال); тут слід відзначити безперервність тексту примітки від дати закінчення документа, на що вказує сполучник و на початку примітки.

У самому кінці четвертої сторінки є графа «Місце і дата видачі», що розділяється на три рядки: 1) місце видачі (صدر في), 2) день видачі (في اليوم), місяць видачі (من شهر) та рік видачі, а також реквізити особи, уповноваженої за видачу документа (ضابط الإقامة) (досл. Офіцер резиденства); тут та ж сама помилка у відношенні гамзи – вона має бути під літерою «аліф» у слові إقامة.

Закінчується документ, зазвичай, на п'ятій сторінці, де вносяться офіційні позначки (الملحوظات) щодо документа, його власника та осіб, які його супроводжують, а також печатка, штамп та підпис особи, уповноваженої за видачу документа.

Слід також зазначити, що подібного роду проїзні документи видаються громадянам у разі необхідності їх екстреної евакуації з країни для повернення на батьківщину – наприклад, при бойових діях.

3.4. Переклад посвідчення водія

Водійські посвідчення виконують роль ідентифікаційного документа, символізуючи офіційний документ, що видається, як правило, відділом транспортного руху МВС.

Слід відзначити велику варіативність водійського посвідчення, що зумовлено великою кількістю категорій, а також типу документа: для внутрішнього або міжнародного користування.

Для наочного прикладу розглянемо один із найпоширеніших видів водійського посвідчення на прикладі приватного водійського посвідчення категорії «Б», виданого в Сирійській Арабській Республіці.

Документ має формат картонної картки, ламінованої з обох сторін. Також до карти степлером фіксується ще одна неламінована картонна картка у якості додатка, на лицьовій стороні якої є штрафна таблиця, а зі зворотної – загальні інструкції. Графи та інформація на бланку документа дублюються англійською мовою. Однак дані про носія та реквізити документа йдуть лише арабською мовою, оскільки документ призначено для внутрішнього користування.

Проаналізуємо інформацію з лицьової сторони приватного водійського посвідчення категорії «Б», де вказані такі дані, як (Додаток 1):

1. Ім'я та прізвище (الاسم والنسبة); англійською зазначено як повне ім'я (Full name). Повне ім'я вказується із вживанням слова *бін*, що вказує на родинні стосунки (див. п.2.4, рекомендацію №5);

2. Графа *Дата народження і місце реєстрації* (تاريخ الولادة ومحل القيد) англійською дублюється як *Місце і дата народження* (Place & birth date). Вказується лише рік народження, для підтвердження того факту, що власнику документа більше 18 років, що обумовлено статтею 161 закону № 31 «Про транспортний рух та транспортні засоби» від 2004 р. [46];

3. Адреса проживання й номер телефону (العنوان الحالي والهاتف); тут під словом الحالي слід розуміти теперішнє/ справжнє місце проживання. Вказується лише місто і район, без номера телефону;

4. Громадянство (الجنسية);

5. Номер водійського посвідчення (رقم الإجازة), що складається з шести цифр;
6. Орган, що видав документ (صادرة عن); у зразку вказана скорочена назва مرور الحسكة, що означає «Управління дорожнього руху в провінції аль-Хассака» (إدارة المرور محافظة الحسكة);
7. Група крові (زمرة الدم);
8. Дата видачі (تاريخ المنح);
9. Дата закінчення терміну дії (صالحة لغاية);
10. Примітки (ملاحظات); в перший раз (لأول مرة);
11. Начальник поліції провінції (قائد شرطة المحافظة), де розміщено його повне ім'я золотим кольором методом тиснення;
12. Маленький штамп Відділу дорожнього руху управління поліції провінції МВС (وزارة الداخلية – قيادة شرطة المحافظة – إجازات السوق);
13. Кольорова фотографія власника документа, що фіксується звичайним клеєм.

Зі зворотної сторони приватного водійського посвідчення категорії «Б» розміщена наступна інформація:

1. Назва країни і відповідних органів: САР, МВС, Управління дорожнього руху (الجمهورية العربية السورية – وزارة الداخلية – إدارة المرور);
2. Категорія водійського посвідчення: Приватне водійське посвідчення категорії «Б» ((إجازة سَوَق خصوصية فئة (ب));
3. Серійний номер водійського посвідчення;
4. Примітки щодо транспортних засобів, які підпадають під категорію «Б», а також загальні права власника документа: *«Це водійське посвідчення дає його власнику право на керування приватними легковими автомобілями з кількістю місць не більше 8-и, не рахуючи місце водія, приватними*

транспортними засобами вагою не більше 4-х тонн, а також громадським транспортом вагою не більше 2-х тонн».

Текст оригіналу:

(تخوّل هذه الإجازة صاحبها حق قيادة سيارات الركوب الصغيرة الخصوصية التي لا يزيد عدد مقاعدها على /٨/ مقاعد عدا مقعد السائق وسيارات النقل الخصوصية التي لا ييبب زيد وزنها الإجمالي على /٤/ أطنان وسيارات النقل العمومية التي لا يزيد وزنها الإجمالي عن /٢/ طن).

Розглянемо лицьову сторону додатка до посвідчення водія категорії «Б» САР.

Картка само по собі називається بطاقة النقاط لمرتكبي المخالفات المرورية, що можна перекласти як «Картка штрафних балів». У ній вказані такі графи, як: ім'я та прізвище власника (الاسم والشهرة), номер посвідчення (رقم الإجازة), серійний номер посвідчення (رقم التسلسل العام للإجازة), назва управління транспортного руху (орган, що видав) (صادرة عن مرور), де вказується лише назва провінції. Слід зазначити, що дані в цій картці заповнюються від руки.

Нижче слідує таблиця штрафних балів, що нагадує двійкову систему числення, яка розділена на списання:

- 2-х балів (розраховано на 12 порушень);
- 4-х балів (розраховано на 6 порушень);
- 8-и балів (розраховано на 4 порушень);
- 16-и балів (розраховано на 1 порушень).

Звідси, у власника посвідчення виникає потреба ознайомитися з таблицею штрафних балів. Наприклад, за водіння у нетверезому стані списуються 16 балів [60].

На зворотній стороні картки штрафних балів повторно зазначено серійний номер посвідчення, а також загальні інструкції щодо штрафних балів. Розглянемо текст цих інструкцій:

Загальні інструкції

Відповідно до Законодавчого декрету № 11 від 2008 року та рішення Прем'єр-міністра № 2061:

- Загальний баланс балів щодо водійського посвідчення становить 24 бали.
- Посвідчення водія підлягає вилученню при списанні усіх балів у наступному порядку:
  - на місяць при першому разі;
  - на три місяці при другому разі і безповоротно, поки власник посвідчення не пройде курс навчання у відповідній інстанції;
  - на шість місяців при третьому разі і безповоротно, поки власник посвідчення не пройде курс навчання у відповідній інстанції.
- Раз на рік власник посвідчення має право відновити п'ять балів, що додадуться до загального балансу в разі проходження курсу навчання у відповідній інстанції, за умови, що раніше було списано як мінімум 10 балів.
- Списання штрафних балів здійснюється у двох випадках:
  - а) після закінчення терміну вилучення водійського посвідчення відповідно до положень п. 2, ч. А цієї статті;
  - б) через рік з моменту останнього порушення, що спричинило списання балів.

Оригінал тексту інструкцій:

تعليمات عامة

استنادًا للمرسوم التشريعي رقم / ١١ / لعام ٢٠٠٨

والقرار رقم / ٢٠٦١ / الصادر عن السيد رئيس مجلس الوزراء:

– الرصيد المحدد لحامل إجازة السوق من النقاط / ٢٤ / نقطة.

– تسحب إجازة السوق في حال فقدان كامل الرصيد من النقاط وفق ما يلي:

- لمدة شهر في المرة الأولى.
- لمدة ثلاثة أشهر في المرة الثانية ولا تعاد إلا بعد اجتياز صاحب العلاقة دورة تأهيل لدى الجهة المختصة.
- لمدة ستة أشهر في المرة الثالثة ولا تعاد إلا بعد اجتياز صاحب العلاقة دورة تأهيل لدى الجهة المختصة.
- يحق للسائق استعادة خمس نقاط تضاف لرصيده إذا اتبع دورة تأهيل لدى الجهة المختصة على أن يكون قد فقد من رصيده عشر نقاط على الأقل ولمرة واحدة في السنة.
- يستعاد رصيد النقاط في الحالتين الآتيتين:
- أ- عند انتهاء مدة سحب إجازة السوق وفقًا لأحكام البند / ٢ / من الفقرة / أ / من هذه المادة.
- ب- إذا انقضى عام على آخر مخالفة مرورية تستوجب حسم نقاط.

Все це, на перший погляд, не стосується прямим чином лінгвістики, але є частиною фонових знань, які перекладачу необхідно мати, щоб скласти певне уявлення про функціонування всієї системи; це, безпосередньо, впливає на якість перекладу та передачі змісту подібного типу ідентифікаційних документів.

Крім того, переклад картки штрафних балів є обов'язковим для полегшення процесу перевипуску посвідчення міжнародного формату.

Висновки до розділу III

Таким чином, можна зазначити, що отримання першого ідентифікаційного документа – «свідоцтва про народження» – залежить від звичайної довідки «про народження». Такий специфічний термін в арабській мові як «وثيقة استصدارية» в описовій формі можна перекласти як *Основний документ для оформлення іншого ідентифікаційного документа*.

Існує серія таких документів, на підставі яких можна оформити та отримати інші ідентифікаційні документи. Схема *стандартної* серії така:

Довідка про народження (تبلّغ ميلاد) → Свідоцтво про народження (شهادة ميلاد) → Внутрішній паспорт або ідентифікаційна картка (بطاقة شخصية) → закордонний паспорт (جواز سفر) → Посвідчення водія (*при необхідності*) (رخصة قيادة، إجازة السّوق) → Картка резидента; посвідка (*при необхідності*) (بطاقة مقيم) → Свідоцтво про смерть (شهادة ميلاد).

Таким чином, кожний з ідентифікаційних документів функціонує відповідно до свого базисного призначення: *Свідоцтво про народження* – посвідчення неповнолітньої особи; *Внутрішній паспорт* – посвідчення особи в межах країни; *Закордонний паспорт* – посвідчення особи за кордоном; *Проїзний документ* – повернення громадянина на батьківщину; *Посвідчення водія* – посвідчення особи в межах країни та за кордоном (за наявності документа міжнародного зразка), а також право на керування транспортним засобом; *Карта резидента* – посвідчення нерезидента в межах країни; *Свідоцтво про смерть* – встановлення факту смерті особи.

Підводячи підсумки аналізу вищевикладеного, можна відзначити відсутність єдиного зразка, формату та набору даних в арабомовних ідентифікаційних документах. Можливо, це обумовлено відсутністю автоматизованих рішень, таких як єдиний реєстр населення і загальноприйнята система транслітерації. Іноді це можна віднести до недбалості оформлення, видачі та використання цих документів.

З лінгвістичної точки зору можна відзначити, що суб'єкт (тобто перекладач) повинен поєднувати мовну інтуїцію (чуття мови) із загостреною мовною рефлексією (бути здатним замислюватися над своїм мовним чуттям). Оскільки арабомовні ідентифікаційні документи не мають певного єдиного зразка, перекладачеві часто доводиться покладатися на професійну інтуїцію.

Прикладом цього є іракський проїзний документ та єгипетський паспорт, де чітко можна побачити недбалість оформлення у деяких випадках, зокрема у *граматичній будові*: محل الإقامة الدائمي – відсутність узгодження роду дієприкметника відповідно до іменника, неспіввідношення присвійних займенників в англійському варіанті: “Signature of wife or his / her left thumb print”; *наявність дублетів*: «стать» النوع/الجنس, у галузі системи *антропоніміки* – помилки у написанні імен власників документів, відсутність єдиного стандарту; у *прагматичному аспекті* – написання інформації від руки, що призводить до того, що навіть носії арабської мови не розуміють написаного, тощо. Крім того, перекладач має добре розбиратися у *синонімії*, оскільки найменування однакових граф може зовсім відрізнятися за назвою, наприклад: «Прізвище» (العلامات الفارقة، العلامات المميزة), «Особливі прикмети» (اللقب، الشهرة، الكنية، الاسم الأخير), «Національний номер» (الرقم القومي، الرقم الوطني) та ін.

Таким чином, перекладач має бути добре озброєним за всіма розділами і галузями мовознавства при перекладі офіційної документації з арабської мови, а також мати фонові знання щодо політичних та соціокультурних аспектів арабських країн.

ВИСНОВКИ

При написанні цієї роботи ми поставили за основну мету виявити специфіку ідентифікаційних документів в арабських країнах і підібрати перекладацькі відповідники для використаних у них стандартних позначень і формулювань. У процесі написання роботи ми дійшли таких висновків:

1. Юридичний аспект завжди посідав особливе місце у перекладацькій діяльності. Робота з текстами офіційно-ділового стилю вимагає високого професіоналізму, розуміння, вміння аналізувати і високої відповідальності. Належність юридичних текстів до офіційно-ділового стилю надає їм певних характеристик, зокрема їм властива стійкість, замкнутість, сухість формулювань, відсутність емоційно-маркованої лексики, стислість, компактність викладу, обмеження в застосуванні мовних засобів, лаконізм. У роботі над текстами і документами юридичної спрямованості перекладачі вдаються до різних перекладацьких прийомів і трансформацій: лексичних, морфологічних, синтаксичних, стилістичних тощо, з метою досягнення найбільшої адекватності у передачі змісту оригіналу документа мовою перекладу.

2. У країнах арабського світу існує розмаїття ідентифікаційних документів. Оглядовий аналіз особистих документів деяких арабських країн виявив, що в кожному з них присутні відмінні риси з точки зору структури, лексики та стилістики. Зокрема, в закордонному паспорті громадянина Єгипту, крім стандартних даних, міститься інформація про: 1) рівень освіти його власника, а також фахівцем у якій галузі він чи вона є; 2) дані про військовий обов'язок власника (у чоловіків); 3) повне (чотиризначне) ім'я, що складається з: а) першого імені власника, б) імені батька власника, в) імені діда, г) прізвища;

4) детальна адреса реєстрації власника паспорта. Графа «стать» в єгипетському закордонному паспорті позначається словом النوع (дослівно «вид; тип»), в той час як всі інші країни арабського світу визначають її як «الجنس». Це явище можна віднести до стійких мовних реалій Єгипту, якими країна відрізняється на тлі арабського світу. Отже, в закордонному паспорті громадянина Єгипту досить повно представлена інформація про його власника, яка може бути дуже корисна для тих держав, куди приїжджає єгиптянин, на відміну від закордонних паспортів громадян деяких інших країн, для яких більш значущими є дані про ріст людини та колір очей.

3. При роботі з перекладом арабомовних ідентифікаційних документів українською мовою перекладач зустрічається з безліччю труднощів у трактуванні, визначенні та ідентифікації тих чи інших термінів. Один документ може мати низку найменувань, наприклад: «Посвідчення водія» (رخصة قيادة، إجازة), «Ідентифікаційна картка» (بطاقة تحقيق الشخصية، بطاقة شخصية، بطاقة هوية) і т. п. Це пояснюється різноманітністю реалій, багатством синонімії, відсутністю єдиного визначення і формату ідентифікаційних документів в арабських країнах. Проте, при перекладі слід дотримуватися сталої термінології, прийнятої в мові реципієнта, зокрема щодо таких граф, як: مولود في (досл. *Народжений в*) – Місце народження; صادر في (досл. *Випущений в*, синонім تاريخ) – Дата видачі; ينتهي في (досл. *Закінчується в*, синонім الإنتهاء) – Дата закінчення терміну дії; الرقم الشخصي (досл. *Персональний номер*) – Ідентифікаційний номер і т.п.

4. При перекладі ідентифікаційних документів з арабської мови українською необхідно приділяти особливу увагу передачі арабських власних назв та імен, для чого слід керуватися певними правилами транслітерації та транскрипції (*Яхйя / يحيى*, *Азіз / عزيز*, *Фахрі / فخري*), а також враховувати культурну обумовленість тих чи інших імен та назв.

5. Переклад документів з арабської мови українською вимагає великої уважності не тільки до змісту тексту, що перекладається, а й до дотримання його формату. Необхідно дотримуватися низки рекомендацій з перекладу арабських документів українською мовою для запобігання помилок, зокрема перекладу усіх елементів, що містяться в оригіналі (штампи, печатки, голограми, водяні знаки тощо), дотримуватися орієнтації (вертикальна або горизонтальна) та ін.

6. За нашими спостереженнями, існує стандартна схема основних ідентифікаційних документів в арабських країнах: Довідка про народження (تبليغ ميلاد) → Свідоцтво про народження (شهادة ميلاد) → Внутрішній паспорт або ідентифікаційна картка (بطاقة شخصية) → Закордонний паспорт (جواز سفر) → Посвідчення водія (за необхідності) (إجازة السائق، رخصة قيادة) → Картка резидента; посвідка (за необхідності) (بطاقة مقيم) → Свідоцтво про смерть (شهادة ميلاد).

7. Однією із специфічних рис ідентифікаційних документів в арабських країнах є відсутність єдиного зразка як з точки зору структури, так і в оформленні тексту. Прикладом цього є низка документів (іракський проїзний документ, єгипетський паспорт та ін.), де простежуються такі недоліки в оформленні, як *граматичні помилки*: محل الإقامة الدائم – відсутність узгодження роду дієприкметника з родом іменника, неспіввідношення присвійних займенників в англійському варіанті: “Signature of wife or his / her left thumb print”; *семантичні дублети*: стать النوع/الجنس, в галузі антропоніміки – помилки у написанні імен носіїв документів, відсутність єдиного стандарту транслітерації латинськими літерами (Muhammad / Mohammed); з *прагматичної точки зору* – нерозбірливе написання інформації від руки, що ускладнює ідентифікацію написаного, тощо.

8. Незважаючи на вищевказані помилки та неохайність в оформленні оригіналу, перекладач має представити адекватний переклад, тому йому часто

доводиться вдаватися до лексичних та стилістичних трансформацій, як-от додавання: «Підпис власника паспорта», а не лише «Підпис»; опущення: «Підпис дружини або відбиток великого пальця її лівої руки» для “Signature of wife or his / her left thumb print”, генералізація – звернення міністра закордонних справ Єгипта або консула в єгипетському закордонному паспорті: *Міністр закордонних справ звертається з проханням до всіх, кого це може стосуватися, забезпечити власнику цього паспорта свободу пересування і в разі потреби надати допомогу та забезпечити захист* (يرجو وزير الخارجية من جميع (المختصين أن يسمحوا لحامل هذا الجواز بالمرور وأن يبذلوا له العون عند الإقتضاء); пояснювальний переклад – при скороченнях, наприклад: مرور الحسكة, яке варто перекласти як «Управління дорожнього руху провінції аль-Хассака» (إدارة المرور محافظة الحسكة), а не буквально «Рух аль-Хассака» та ін.

9. Враховуючи функціонування багатьох лексичних дублетів у різних документах юридичного характеру, перекладач має бути обізнаним у синонімії, оскільки найменування однакових граф в ідентифікаційних документах може значно відрізнятися, наприклад:

- Прізвище (اللقب، الشهرة، الكنية، الاسم الأخير);
- Особливі прикмети (العلامات الفارقة، العلامات المميزة);
- Національний номер (الرقم القومي، الرقم الوطني),
- Дата випуску (تاريخ الإصدار، تاريخ الصدور، صادر في),
- Дата закінчення терміну дії / Дійсний до (تاريخ الإنتهاء، ينتهي العمل بهذه) (الوثيقة في، صالح لغاية);
- Серійний номер (متسلسل الرقم، الرقم التسلسلي);
- Орган видачі (جهة الإصدار، جهة الصدور، صادر عن);
- Підпис (власника документа) (التوقيع، الإمضاء، توقيع / إمضاء صاحب الوثيقة);
- Дата народження (تاريخ الميلاد، تاريخ الولادة، مولود في) та ін.

10. Перекладач повинен мати певні знання з найпоширеніших діалектів арабської мови та особливостей регіональних варіантів літературної мови. Наприклад, у Єгипті в розмовному мовленні зазвичай використовують термін بطاقة الرقم القومي (букв. «Картка національного номеру»), маючи на увазі ідентифікаційну картку (внутрішній паспорт), офіційна назва якої – بطاقة تحقيق الشخصية (букв.: «Картка, що посвідчує персону»). Слід знати також найвідоміші скорочення та аббревіатури. Наприклад:

- ش م م: شركة محدودة المسؤولية – ТОВ: товариство з обмеженою відповідальністю;
- ا ع م: الإمارات العربية المتحدة – ОАЕ: Об'єднані Арабські Емірати;
- ج م ع: جمهورية مصر العربية – АРЕ: Арабська Республіка Єгипет;
- م ع س: المملكة العربية السعودية – КСА: Королівство Саудівська Аравія.

На закінчення варто відзначити, що, оскільки об'єктом дослідження є ідентифікаційні документи, тематика цієї роботи стосується не лише лінгвістичного аспекту, але й юридичного. Тому при розгляді подібних тем доводиться охоплювати деякі правові аспекти, регламенти, різні процедури технічного характеру, іноді навіть політичну ситуацію, тип державного ладу в тій чи іншій країні.

У практичному відношенні робота з ідентифікаційними документами арабською мовою сприяє розвитку необхідних перекладацьких навичок, таких як розшифровка написаного від руки, здатність розрізнявати повторювані граfi та інформацію, розуміння аббревіатур тощо.

Таким чином, наша робота є першим кроком на шляху розвитку такої теми, як *«Ідентифікаційні документи в арабських країнах та специфіка їх перекладу»*. Комплексне вивчення усіх типів ідентифікаційних документів в конкретних арабських країнах і пов'язаної з ними соціокультурної специфіки представляє перспективу для проведення подальшого дослідження.

АНОТАЦІЯ

كانت عملية التحقق من الهوية من إحدى القضايا الأساسية لدى الحكومة. بدون إنشاء نظام الهويات الشخصية مهما اختلف شكله وطبيعته، لا سبيل لدى الحكومات معرفة هوية مواطنيها ومن "ينتمي" إليها ومن لا، من يستحق أن يحصل على بعض الإمتيازات ومن ملزم بدفع الضرائب.

- تحتاج الحكومات إلى معرفة هوية مواطنيها لأسباب عدة:
- تخطيط إيرادات الميزانية وجمع الضرائب
- تخطيط الإنفاق الإجتماعي وتطوير البنية التحتية الإجتماعية
- ضمان السلامة العامة وحماية أسواق العمل... إلخ

من خلال تمكين التحقق من الهوية، لا تتوقف مصلحة الحكومات على جوازات سفر ووثائق أخرى التي تحدد هوية شخص، بل إنها تساعد الأفراد أنفسهم على التحقق من هويتهم لأغراض مختلفة، أهمها: وراثة ممتلكات، تغيير الحالة الشخصية، ممارسة حقوق التصويت والانتخاب والتنقل والسفر.

منذ العصور القديمة كان جواز السفر من أقدم الأشكال لإثبات الهوية. يسمح جواز السفر لحامله بالتحقق من الهوية طالما يكون ساري المفعول. لاحقاً، أصبحت كلمة *passport* ترادف أي وسيلة وطريقة تمكّن من معرفة والتحقق من هوية الفرد.

تاريخ جواز السفر مرتبط بتاريخ الإكتشافات في مجال الطباعة المؤمنة والحماية المتكاملة للصور. حيث اتسمت هذه المجالات بالسرية عن عامة الناس لمصلحتهم. جوازات السفر والهويات الحديثة عبارة عن أنظمة معقدة تجمع ما بين الطباعة المؤمنة وحلول إدارة قواعد البيانات.

إنّ خطر الإرهاب الدولي ومشاكل مكافحة الهجرة غير القانونية، فضلاً عن ارتفاع نسبة الجرائم أدت إلى ضرورة تحسين وثائق تحديد الهوية الشخصية وجلبها إلى مستوى جديد. أصبح استخدام الوثائق التعريفية والهويات ذات الحماية العالية أمراً يكتسب أهمية متزايدة نظراً لإستخدام الإرهابيين في مختلف أرجاء العالم في أعمالهم الجنائية مئات الآلاف من جوازات السفر المزيفة والمسروقة وغيرها من بطاقات الهوية المزورة. في عام ٢٠٠٤، بلغ مجموع جوازات السفر ٤٠٠ ألف التي تم فقدانها أو سرقتها، ويُصعب جداً تقدير عدد الوثائق المزورة والهويات المسروقة.

وحتى وجود جواز السفر التقليدي لا يضمن عدم وقوع حوادث الإحتيال وانتحال الشخصية، كما أنّ الرقابة الصارمة جداً على جوازات السفر في المطارات لا تمنع من وقوع حوادث اختطاف الطائرات أو الهجمات الإرهابية.

منظمة الأمن والتعاون في أوروبا تحذّر من أن "التوجه الجديد في تزوير وثائق السفر يتمثل في حقيقة الحصول على الوثائق الأصلية على أساس الهويات المزيفة". لهذا السبب فإن منظمة التعاون والتنمية في الميدان الإقتصادي تعتبر احتيال الهوية "التهديد الرئيسي لسلامة منظومة إدارة الهوية بالكامل".

اليوم، الطريقة الوحيدة للفوز في لعبة القط والفأر والتي تجري بين المحتالين والحكومات هي سد باب التكنولوجيا المتقدمة أمام المحتالين. في هذا الصدد، يمكننا مناقشة مقاييس الأحوال المدنية بالاندماج مع إدارة البيانات.

والحل قد يكون مزدوجاً:

- اتباع مسار مقاييس الأحوال المدنية في إدارة الهوية
  - إنشاء سجلات السكان للمصادقة على جميع بطاقات الهوية الصادرة
- نحن نؤمن بأن إدارة الهوية يجب أن تسير جنباً إلى جنب مع التسجيل المدني الفعال. وتصر المنظمة الدولية للطيران المدني (ايكاو) في إستراتيجية برنامجها لتعريف هوية المسافر على "الصلة الفعلية بين التسجيل المدني والإصدار لوثائق السفر".
- أوصت المنظمة الدولية للطيران المدني (ايكاو) بالإشتراك مع منظمة الأمن والتعاون في أوروبا بتجاوز "التعريف المؤمن" أمن الوثائق وليغطي العمليات مثل:
- "عمليات التسجيل القانوني وتسجيل هوية كل شخص"
  - "إدارة البيانات"
  - "وجود هياكل أساسية قوية لإدارة شؤون الهوية التي من شأنها أن تدعم إصدار وثائق الهوية".

تاريخ بطاقات الهوية الوطنية: الجدول الزمني

القرن التاسع عشر:

- قدّم نابليون نظاماً لبطاقات الهوية الداخلية للعمال (في الفترة بين ١٨٠٣-١٨٠٤) بهدف "تخفيض الأجور عن طريق منع العمال من التنقل بحثاً عن وظائف أفضل وأجور أعلى".
- تأثرت الدولة العثمانية بنجاح إصلاحات نابليون في بناء قدرات الدولة، وفي عام ١٨٤٤ أدخلت بطاقات هوية وطنية لتعزيز مؤسسات الدولة.

القرن العشرين:

- قبل الحرب العالمية الأولى لم يكن لدى معظم الناس حاجة إلى امتلاك وثيقة الهوية الشخصية.
- لأسباب أمنية "كانت الحرب العالمية الثانية بدايةً لعصر بطاقات الهوية".
- أصبحت بطاقات الهوية تحوي على العناصر البيومترية لتعزيز أمن أنظمة البطاقات الشخصية.
- قدمت جنوب أفريقيا بطاقات الهوية الإلكترونية في عام ١٩٩٩.
- أطلقت إندونيسيا ودول أخرى أنظمة تحديد الهوية المتضمنة على بيانات قرصية العين وبصمات الأصابع (بدايات عام ٢٠٠٠).
- اعتمدت معظم بلدان أعضاء في الإتحاد الأوروبي أنظمة بطاقات الهوية الوطنية بحلول عام ٢٠١٤ لتسهيل السفر والإتصالات في جميع أنحاء الإتحاد الأوروبي.

رقم الهوية الوطني:

رقم الهوية الوطني هو أحد العناصر الرئيسية في إدارة الهوية الوطنية لأنه "يساعد على ربط جميع سجلات الفرد في قاعدة البيانات ويُستخدم للتحقق من هوية الشخص".

يُستخدم رقم الهوية الوطنية في إدارة التأمين الوطني ("نظام الضرائب التي يستحقها العمال وأصحاب العمل، ويُستخدم في المقام الأول لتمويل الإستحقاقات الحكومية") والنظام الضريبي.

في معظم البلدان، يحصل المواطنون على أرقامهم الضريبية عند بلوغهم سن الرشد أو أثناء الولادة.

يمكن لغير المواطنين الحصول على هذه الأرقام عند دخولهم البلاد أو عند منحهم تصريح إقامة مؤقت أو دائم.

الغش في الهوية هو التهديد الرئيسي لسلامة إدارة الهوية

الإتجاه الناشئ في الإحتيال المتعلق بوثائق السفر هو الحصول على الوثائق الأصلية على أساس الهويات المزيفة (تشبيح)، ويصعب كثيراً من اكتشاف الأمر عند المعابر الحدودية أو داخل أراضي الدولة".

الواقع الذي مؤداه أنّ تصميم بطاقة الهوية يتوافق مع المعايير الدولية "غير كاف لضمان حمايتها" حيث "لا يقتصر الأمر على ضرورة حماية الوثيقة من التزييف والتزوير فحسب"، بل "ويجب أن تُصدر على أساس وثائق يمكن التحقق من مصداقيتها". في الوقت الحاضر، أصبح تزوير الهوية "التهديد الرئيسي لسلامة مجال إدارة الهوية بالكامل".

وثائق الهوية والسفر يمكنها أن تكون "مؤمنة لدرجة أمان الوثائق المُدخلة إلى النظام الذي يصدرها". وعلى الرغم من حقيقة أنّ "جوازات السفر مع الشرائح البيومترية عالية الأمان تُستخدم الآن على نطاق واسع، إلا أنّ عملية الحصول على هذه الجوازات تختلف من بلد إلى آخر".

ما هو نظام التسجيل المدني؟

نظام التسجيل المدني عبارة عن مستودع أو قاعدة بيانات (يُسمى أيضاً بـ السجل المدني / السجل) التي تتضمن سجلات حكومية لواقعات الأحوال المدنية مثل (واقعات الولادات والزواج والطلاق والوفيات) الخاصة بمواطنيها وسكانها. ويكمن الغرض الرئيسي منها في إنشاء وثيقة قانونية يمكن إستخدامها لتشييد وحماية حقوق الأفراد.

تقوم دائرة الأمم المتحدة للشؤون الإقتصادية والإجتماعية (شعبة الإحصاءات) بتعريف التسجيل المدني كـ "التسجيل المتواصل، الدائم، الإلزامي والشامل لواقعات الأحوال المدنية وخصائصها المتعلقة بالسكان وفقاً للوائح القانونية السائدة في الدولة وتشريعاتها".

تُعرف منظمة التعاون والتنمية في الميدان الإقتصادي السجل المدني كـ "حسابات خاصة بالمقيمين داخل البلد، عادةً ما تُحتفظ وتُعالج عن طريق شبكات المتطلبات القانونية التي يجب على كلٍّ من المواطنين والأجانب المقيمين في البلاد تسجيلها لدى السلطات المحلية. يؤدي تجميع الحسابات المحلية الخاصة بالمقيمين إلى إنشاء سجل مدني خاص بالسكان وحركة السكان على الصعيد الوطني."

من أوائل الدول التي قامت بإنشاء السجل المدني الوطني كانت:

- فرنسا (عام ١٥٣٩) عن طريق إستخدام سجلات الكنيسة الكاثوليكي؛
- السويد (عام ١٦٣١) على أساس سجل وضعته كنيسة السويد.

إنّ التسجيل المدني والنظام المتين لتحديد الهوية هما عنصران حاسمان لنسيج أمة بعينها، كونهما

"يجسدان مناهيج حياتنا:"

- "المعلومات التي تولّدها هذه المناهج تصبح أساساً للقرارات حول جميع المسائل بدءاً من البرامج الصحية إلى الخدمات الحكومية والتخطيط العمراني منتهياً بسياسة الهجرة؛"
- "وهي تسمح للأشخاص بالوصول إلى الموارد وتقاسم منافعها وإعلام النظريين".

وإننا ندرك أنّه من أجل وضع ميزانية الضمان الإجتماعي والإنفاق على البنية التحتية الإجتماعية يتوجب

على أي حكومة في أي بلد وضمن أي مستوى أن تعتمد دائماً على معلومات مواطنيها وسكانها وأن تكون دائماً في متناول اليد.

السجل المدني، كما سيتم توضيحه أدناه، لا غنى عنه على الإطلاق أيضاً في مجال إدارة الهوية وتطوير

أساليب الحماية ضد عمليات تزوير بطاقات الهوية، وكذلك لمنع سرقة أو إنتحال الهوية.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Алимов В.В.* Английский язык: Учебное пособие. Изд. 3-е, стереотипное. – М.: Ком Книга, 2005. – 160 с.
2. *Байбурин А.К.* Советский паспорт. История, структура, практики. – СПб.: Издательство Европейского университета в Санкт-Петербурге, 2017. – 488 с.
3. *Боднар С.Н.* Арабский язык. Жанр коммерческих деловых бумаг и их языковая специфика. Учебное пособие. – М.: Муравей, 2002. – 328 с.
4. *Брубейкер Р., Купер Ф.* За пределами «идентичности». Brubaker R., Cooper F. Beyond identity // *Theory A. society.* – Dordrecht, 2000. – Vol. 29, no. 1. – P. 1-47.
5. *Гальперин И.Р.* Текст как объект лингвистического исследования. – М., 1988. – 192 с.
6. *Гусельщикова В.С.* Языковые особенности юридических текстов // Издание «Молодая наука». – Пятигорск: Пятигорский государственный университет, 2016. – Ч. 10. – С. 25-26.
7. *Ермолович Д. И.* Имена собственные на стыке языков и культур. – М.: Р. Валент, 2001. – 200 с.
8. *Казакова Т.А.* Практические основы перевода. – СПб.: Союз, 2001. – 178 с.
9. *Кальниченко О.А., Подміногін В.О., Кальниченко Н.М.* Історія перекладу та думок про переклад у текстах та коментарях. Ч.2: Пізня античність. Перекладачі – творці писемностей: навчальний посібник. – Харків: ХГУ «НУА», 2013. – 172 с.

10. *Каццишин Н.Є.* Стилєтвїрний та термїнологїчний потенцїал їншомовних неасимїльованих запозичєнь у англємовному дипломатичному дискурсі // *Нова фїлологїя.* – 2010. – № 42. – С. 81-88.
11. *Комиссаров В.Н.* Современное переводоведение. Учебное пособие. – М.: ЭТС, 2001. – 424 с.
12. *Кулемина К.В.* Основные виды переводческих трансформаций // *Вестник АГТУ.* – 2007. – № 5. – С. 143-146.
13. *Латышев Л.К.* Технология перевода. – М.: НВИ-ТЕЗАУРУС, 2001. – 280 с.
14. *Левцкая Т.Р., Фитерман А.М.* Проблемы перевода. – М.: Международные отношения, 1976. – 208 с.
15. *Левцкая Т.Р., Фитерман А.М.* Теория и практика перевода с английского языка на русский. – М.: Издательство литературы на иностранных языках, 1963. – 263 с.
16. *Литвин И.П.* О традиции в географических названиях. – М.: Наука, 1989. – 212 с.
17. *Марьянєнова Н.В.* Символика личных имєн в языке и переводе // *Межкультурная коммуникация и перевод: Материалы межвузовской конференции.* – М., 2002. – С. 175-176.
18. *Мильков А.В.* Язык и стиль изложения судебных актов. Научно-методические рекомендации. – Ессєнтуки, 2009. – 55 с.
19. *Миньяр-Бєлоручєв Р.К.* Теория и методы перевода. – М.: Московский лицєй, 1996. – 208 с.
20. *Нєлюбин Л.Л.* Толковый переводоведческий словарь. 3-є изд., перераб. – М.: Флїнта: Наука, 2003. – 320 с.

21. *Нелюбин Л.Л., Хухуни Г.Т.* Наука о переводе: история и теория с древнейших времен до наших дней. – М.: Изд-во Московского университета, 2003. – 320 с.
22. *Нестерович В.М.* Проблемы перевода юридических терминов // Право и управление. XXI век. – 2011. – №2 (19). – С. 77-79.
23. *Онищук І.І.* Законодавчий стиль як засіб техніки юридичного письма та його вплив на технологію комунікації // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – Л., 2011. – № 4. – С. 44-53.
24. *Охитат Р.И.* О собственном имени как слове, немаркированном на лексико-семантическом уровне языка // Труды Самаркандского университета. – 1973. – Вып. 248. – С. 370-374.
25. *Рецкер Я.И.* Пособие по переводу с английского языка на русский язык. – М.: Просвещение, 1982. – 104 с.
26. *Рецкер Я.И.* Теория перевода и переводческая практика: очерки лингвистической теории перевода. – М.: Междунар. отношения, 1974. – 216 с.
27. *Саенко Л.Н.* О структурно-семантических особенностях юридических документов // Вестник Киевского гос. университета им. Т.Г. Шевченко. Серия: Романо-германская филология. – 1990. – № 24. – С. 47-50.
28. *Селіванова О.О.* Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: підручник. – Полтава: Довкілля-К, 2008. – 711 с.
29. *Спиркин А.Л.* Функционально-стилистическая идентификация арабской официально-деловой письменной речи // Вестник Военного университета. – 2008. – № 1. – С. 112-119.
30. Український правопис / НАН України; Інститут мовознавства ім. О.О. Потебні; Інститут української мови. – К.: Наукова думка, 2015. – 288 с.

31. *Умерова М.В.* Особенности перевода документов и текстов официального характера // Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук. – 2011. – № 12. – С. 132-137.
32. *Федина В.С.* Арабські лексичні запозичення в українській мові // Вісник: Проблеми української термінології. – Львів: Національний університет «Львівська політехніка», 2002. – № 453. – С. 201-213.
33. *Финкельберг Н.Д.* Арабский язык. Курс теории перевода / 2-е изд. – М.: АСТ: Восток-Запад, 2007. – 228 с.
34. *Хамрай О.О.* Практична транскрипція іменних груп з теофорними компонентами арабського походження // Східний світ. – 2015. – № 4. – С. 78-83.
35. *Швейцер А.Д.* Перевод и лингвистика: Статус, проблемы, аспекты. – М.: Наука, 1988. – 215 с.
36. *Швейцер А.Д.* Теория перевода: Статус, проблемы, аспекты. – М.: Наука, 1998. – 214 с.
37. *Шумило І., Сніца Т.* Особливості перекладу юридичних текстів // Філологічний дискурс. – Хмельницький: Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія, 2016. – Вип. 4. – С. 266-272.
38. *Щепотина Е.В., Рыжкова Е.А.* Национально-культурные аспекты перевода юридического текста // Филология и лингвистика в современном обществе: материалы IV Междунар. науч. конф. (г. Москва, июнь 2016 г.). – М.: Буки-Веди, 2016. – С. 132-135.
39. *Эльгер П.А.* Исследование стилистических особенностей юридической документации на материалах англоязычных правовых документов. Автореферат дис. ... канд. фил. наук. – Караганда: Изд-во КарГУ им. Е.А. Букетова, 2007. – 11 с.
40. *Mustafa Muhammed al-Murshadi.* Translation of Commercial Contracts. – Alexandria, 2010. – 394 p.

41. *Tom Topol. Let pass or die. Passport history.* – Thailand, 2019. – 357 p.

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ

42. Арабсько-англійський бізнес-словник онлайн. – Режим доступу: <https://www.meemapps.com/term/59738b09e4113b04001ffa13/Birth%20Certificate%20-%D8%B4%D9%87%D8%A7%D8%AF%D8%A9%20%D9%85%D9%8A%D9%84%D8%A7%D8%AF> (дата звернення: 25.03.2019).

43. Арабсько-російська практична транскрипція. – Режим доступу: <https://dic.academic.ru/dic.nsf/ruwiki/1731511> (дата звернення: 13.06.2019).

44. Види закордонних паспортів. – Режим доступу: <http://www.travelpost.ru/?id=70478> (дата звернення: 04.07.2019).

45. Закон Сирійської Арабської Республіки «Про ідентифікаційні картки нового зразка». – Режим доступу: <https://www.mohamah.net/law/%D9%86%D8%B5%D9%88%D8%B5-%D9%88-%D9%85%D9%88%D8%A7%D8%AF-%D9%82%D8%A7%D9%86%D9%88%D9%86-%D8%A7%D9%84%D8%A8%D8%B7%D8%A7%D9%82%D8%A9-%D8%A7%D9%84%D8%B4%D8%AE%D8%B5%D9%8A%D8%A9-%D8%A7%D9%84%D8%B3%D9%88/> (дата звернення: 22.06.2019).

46. Закон Сирійської Арабської Республіки «Про транспортний рух та транспортні засоби». – Режим доступу: <http://www.syriamoi.gov.sy/portal/site/arabic/index.php?node=55333&cat=41&> (дата звернення: 10.08.2019).

47. Інформаційний канал «*Sau7at*». Стаття «Чому уряд Єгипту видав паспорт фараону Рамсесу II». – Режим доступу: <http://www.syriamoi.gov.sy/portal/site/arabic/index.php?node=55333&cat=41&> (дата звернення: 10.08.2019).

48. Інформаційний канал «*Sau7at*». Стаття «Чому уряд Єгипту видав паспорт фараону Рамсесу II». – Режим доступу: <http://www.syriamoi.gov.sy/portal/site/arabic/index.php?node=55333&cat=41&> (дата звернення: 10.08.2019).

49. Інформаційний канал «*Sau7at*». Стаття «Чому уряд Єгипту видав паспорт фараону Рамсесу II». – Режим доступу: <http://www.syriamoi.gov.sy/portal/site/arabic/index.php?node=55333&cat=41&> (дата звернення: 10.08.2019).

50. Інформаційний канал «*Sau7at*». Стаття «Чому уряд Єгипту видав паспорт фараону Рамсесу II». – Режим доступу: <http://www.syriamoi.gov.sy/portal/site/arabic/index.php?node=55333&cat=41&> (дата звернення: 10.08.2019).

51. Інформаційний канал «*Sau7at*». Стаття «Чому уряд Єгипту видав паспорт фараону Рамсесу II». – Режим доступу: <http://www.syriamoi.gov.sy/portal/site/arabic/index.php?node=55333&cat=41&> (дата звернення: 10.08.2019).

52. Інформаційний канал «*Sau7at*». Стаття «Чому уряд Єгипту видав паспорт фараону Рамсесу II». – Режим доступу: <http://www.syriamoi.gov.sy/portal/site/arabic/index.php?node=55333&cat=41&> (дата звернення: 10.08.2019).

доступу: <https://say7at.annahar.com/article/717211-%D9%84%D9%85%D8%A7%D8%B0%D8%A7-%D8%A3%D8%B5%D8%AF%D8%B1%D8%AA-%D9%85%D8%B5%D8%B1-%D8%AC%D9%88%D8%A7%D8%B2-%D8%B3%D9%81%D8%B1-%D8%B1%D8%B3%D9%85%D9%8A%D8%A7-%D9%84%D8%B1%D9%85%D8%B3%D9%8A%D8%B3-%D8%A7%D9%84%D8%AB%D8%A7%D9%86%D9%8A> (дата звернення: 07.05.2019).

48. Інформаційний канал EmaratAlyoum. – Режим доступу: <https://www.emaratalyout.com/local-section/other/2014-10-20-1.720002> (дата звернення: 03.07.2019).

49. Лось О.В. Особливості перекладу термінів в документах міжнародного права // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Педагогічні науки. – 2013. – Вип. 108.1. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2013_1_108_53 (дата звернення: 04.09.2019).

50. Метод подовження арабських літер. – Режим доступу: <https://balawi28.blogspot.com/2017/04/Kashida.html> (дата звернення: 10.10.2019).

51. Наука о переводе. История и теория с древнейших времен до наших дней. – Режим доступу: <http://mir.zavantag.com/istoriya/20376/index.html> (дата звернення: 22.02.2019).

52. Опис зворотної сторони ідентифікаційної карти резидента ОАЕ. – Режим доступу: <https://www.alittihad.ae/Article/46547/2014/> (дата звернення: 09.09.2019).

53. Офіційний портал уряду ОАЕ. – Режим доступу: <https://www.government.ae/ar-AE/information-and-services/passports-and-traveling/the-emirati-passport> (дата звернення: 26.07.2019).

54. Офіційний портал уряду ОАЕ: Розділ: Ідентифікаційна картка. – Режим доступу: <https://www.government.ae/ar-ae/information-and-services/visa-and-emirates-id/emirates-id> (дата звернення: 13.05.2019).
55. Позначення ідентифікаційного номеру. – Режим доступу: <http://www.araanews.ae/204182> (дата звернення: 02.04.2019).
56. Позначення контрольного номеру ідентифікаційної картки ОАЕ. – Режим доступу: https://safaa1222.files.wordpress.com/2015/03/uae_new_id1.jpg (дата звернення: 27.04.2019).
57. Портал консультацій юристів та адвокатів. Позначення графі «Тип» у паспортах. – Режим доступу: <https://www.9111.ru/questions/3200415/> (дата звернення: 22.04.2019).
58. Роль харакят в арабській мові. – Режим доступу: https://www.alukah.net/literature_language/0/32230/ (дата звернення: 22.04.2019).
59. Таблиця географічних кодів ОАЕ за стандартом ISO 3166-1 – Режим доступу: <http://statoids.com/uae.html> (дата звернення: 21.05.2019).
60. Таблиця штрафних балів (Traffic_Violations_Points) Сирійської Арабської Республіки. – Режим доступу: http://www.e-tamin.sy/law/Traffic_Violations_Points.pdf (дата звернення: 11.10.2019).
61. Транскрипція. Транслітерація. – Режим доступу: <https://myfilology.ru/yazykoznanie/185/> (дата звернення: 11.10.2019).
62. Фото першої сторінки паспорта фараона Рамсеса II. – Режим доступу: <http://alwatannews.net/uploads/images/2018/10/04/1444735.jpg.pagespeed.ce.1I6td5ytGw.jpg> (дата звернення: 03.05.2019).
63. *Ashraf Amer*. Masrad dakhm li-l-mustalahat al-qanuniyya {Словник юридичних термінів англ.–араб.} – أشرف عامر/ مسرد ضخم للمصطلحات القانونية عربي – إنكليزي. – Режим доступу: –

https://drive.google.com/file/d/1LtJNU84NsPESj_RzzY5N1EBIkp93jtQK/view?usp=sharing (дата звернення: 09.10.2019).

64. Doc 9303, Machine Readable Travel Documents. Part 4 — Specifications for Machine Readable Passports (MRPs) and other TD3 Size MRTDs. – Режим доступу: <https://www.icao.int/publications/pages/publication.aspx?docnum=9303> (дата звернення: 09.10.2019).

65. *Hussein Kazem Majdi al-Drisayi*. Qamus al-mustalahat al-qada’iyya rusi-‘arabi {Арабсько-російській словник судової термінології}. حسين كاظم مجدي /الدريساوي/ جامعة بغداد كلية اللغات. قاموس المصطلحات القانونية روسي – عربي – Режим доступу: <http://colang.uobaghdad.edu.iq/?p=892> (дата звернення: 03.05.2019).

66. «Social translation» – Міжнародна соціальна мережа перекладачів Міжрегіональна профспілкова організація «Союз перекладачів». – Режим доступу: <http://socialtranslation.ru> (дата звернення: 22.02.2019).

67. The Big Kashida Secret. – Режим доступу: <https://www.khtt.net/en/page/1821/the-big-kashida-secret> (дата звернення: 11.10.2019).

68. UNO Services for permanent missions. – Режим доступу: [https://web.archive.org/web/20180801094414/https://www.unog.ch/80256EDD006B8954/\(httpAssets\)/C8297DB1DE8566F2C1256F2600348A73/\\$file/Convention%20OP%20&%20I%20\(1946\)%20-%20E.pdf](https://web.archive.org/web/20180801094414/https://www.unog.ch/80256EDD006B8954/(httpAssets)/C8297DB1DE8566F2C1256F2600348A73/$file/Convention%20OP%20&%20I%20(1946)%20-%20E.pdf) (дата звернення: 11.09.2019).

69. XI United Nations Conference on the Standardization of Geographical Names. – Режим доступу: https://unstats.un.org/unsd/geoinfo/UNGEGN/docs/11th-uncsgn-docs/E_Conf.105_137_CRP.137_14_Romanization%20System%20from%20Arabic%20%20letters%20to%20Latinized%20%20%20letters%202007%20-%20ENGLISH.pdf (дата звернення: 08.07.2019).

70. *Zaid Mahmoud al-Akaileh. Legal Terminology English and Arabic.* العقيلة. زيد محمود/ المصطلحات القانونية باللغة الإنجليزية (مع ترجمة كاملة إلى العربية) - عمان، دار الثقافة ٢٠٠٩، ص ١٨٤. – Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/1Jyi5nFLoDdKPcgKhdL3ZHp0LCHDNifmM/view?usp=sharing> (дата звернення: 06.10.2019).

(Переклад з арабської та англійської мов українською)

Арабська Республіка Єгипет
Цей паспорт містить 52 сторінки.
Арабська Республіка Єгипет

ПАСПОРТ

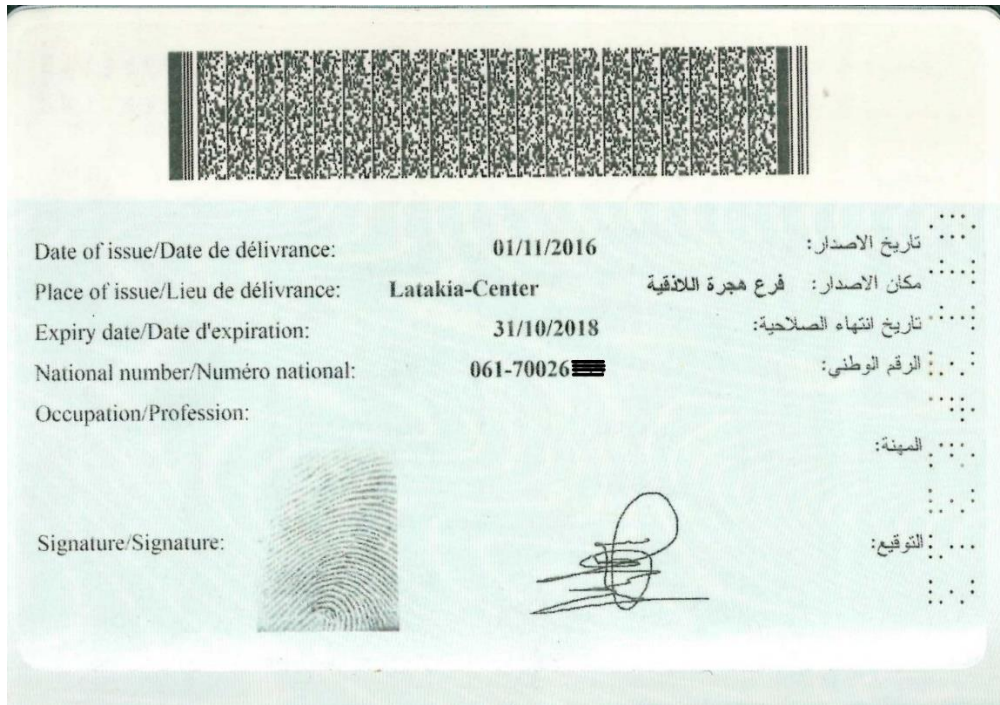
Паспорт №	: A22416***
Код країни	: EGY
Тип паспорта	: P
Повне ім'я	: РАМИ РОМИЛЬ КАССЕД БАДРУС (RAMY ROUMIL KASSED BADROUS)
Дата народження	: 10.06.1990 р.
Місце народження	: Сохаг
Громадянство	: Єгипет
Стать	: Ч.
Дата видачі	: 20.05.2018 г.
Дата закінчення терміну дії	: 19.05.2025 г.
Орган, який видав документ	: 56
Національний номер	: 29006102600***
Професія	: Диплом бакалавра викладача фізичної культури
Ставлення до військового обов'язку:	Не військовозобов'язаний
Адреса	: вул. Аль-Нізамі – Тахта – м. Сохаг
Особиста фотографія	
Напис на фото:	/ «Арабська Республіка Єгипет», двомірний штрихкод /
Машинозчитуваний напис:	/ Символи та цифра /

Зворотна сторона сторінки даних закордонного паспорта громадянина Сирійської Арабської Республіки

Орган видачі сирійського закордонного паспорта та офіційне звернення Міністра закордонних справ

Орган видачі єгипетського закордонного паспорта та офіційне звернення
Міністра закордонних справ

326032684635

الرقم : ٢٢٦٠٢٢٦٨٤٦٣٥
التاريخ : ٢٠١٨/١٠/١٩ م
النسخة : ١
النسخة الأصلية
رقم ملف الأم : ٢٢١٤٢٩
رقم ملف الطفل : ٢٤٢٦٥٩

المملكة العربية السعودية
وزارة الصحة
المديرية العامة للشؤون
الصحية في المدينة المنورة
مستشفى الرحمة

تليغ ولادة

بيانات عن المولود	
الاسم الأول للمولود	: عادلة عزماتقبري
نوع المولود	: انثى - فردي - حي
مكان الولادة	: المدينة المنورة / مستشفى الرحمة
تاريخ الولادة	: ٢٠١٨/١٠/١٦ م
الساعة	: ٢٢ : ١٥
الوزن	: ٣.٤٠٠ كج
الطول	: ٥٢ سم

بيانات عن الأب	
الاسم و لقيه	: عزمات تيمبروف
الجنسية	: كاراخستان
نوع الإثبات	: السجل المدني/الإقامة
الديانة	: مسلم
رقم الأثبات	: ٥٠٢٩٩٩٤

بيانات عن الأم	
الاسم و اللقب	: ميرمجلول إسابنوا
الجنسية	: كاراخستانية
نوع الأثبات	: السجل المدني/الإقامة
الديانة	: مسلمة
رقم الإثبات	: ١٠٥٥٦٠٨٢

ملاحظات	:
اسم الموظف المختص	: عبدالله نبيل عبدالعزير مسعودي

بيانات عن المبلغ (للاستخدام الرسمي للأحوال المدنية)	
اسم المبلغ	:
توقيع المبلغ	:
رقم السجل المدني/ الإقامة	:
صلة قرابة المبلغ	:

هذه الإستمارة لا تعتبر شهادة ميلاد و لا تقوم مقامها و تعتبر المعلومات التي بها على مسئولية المبلغ و عليه مراجعة الاحوال المدنية خلال ثلاثين يوما من تاريخ الولادة بعد حجز موعد من الانترنت لاستخراج شهادة الميلاد لكي لا يترتب عليه غرامة مالية

<https://systems.moh.gov.sa/Birth/Birth/PrintPage.aspx?id=2032684635&year=38>

Довідка про народження (Королівство Саудівська Аравія)

جمهورية مصر العربية
وزارة الداخلية
قطاع سجل الأسرة والمأهولة
www.cso.gov.eg

صورة قيد الميلاد

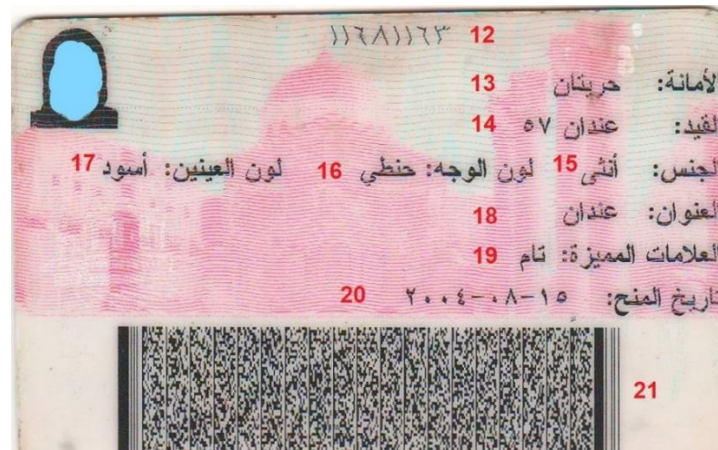
رقم القيد: ٣٠٩٠١٠٥٠١٠٧٥٠٩
بيانات المولود

الجنسية: مصر	الديانة: مسلمة
النوع: انثى	الديانة: انثى
محل الميلاد: القاهرة / مدينته نصر اول	
تاريخ الميلاد: خمسة من يناير عام الفان و تسعه	
بيانات الأب	
شريف طلعت سعد مصطفى	
الديانة: مسلم	الديانة: مسلمة
الجنسية: مصر	الجنسية: مصر
بيانات الأم	
هاجر مجدى محمد الجنونى	
الديانة: مسلمة	الديانة: مسلمة
الجنسية: مصر	الجنسية: مصر
م . ص . حه : مدينه نصر اول	رقم القيد: ١٦٤
س . مدني : مدينه نصر اول	ت . القيد: ٢٠٠٩/٠١/٠٨
س . اصد آر : سجل التزهه	ت . اصد آر: ٢٠١٦/٠٦/١٤
رقم مسلسل ١٩٤٣٣٤٣٦٦٣	توقيع:
حاجه هاجر محمد	
تأكد من وجود طابع الامومه والطفولة فئة ١ جتبه والعلامة المائية . نسر شعار الجمهورية - وثيقة احوال مدنية.	

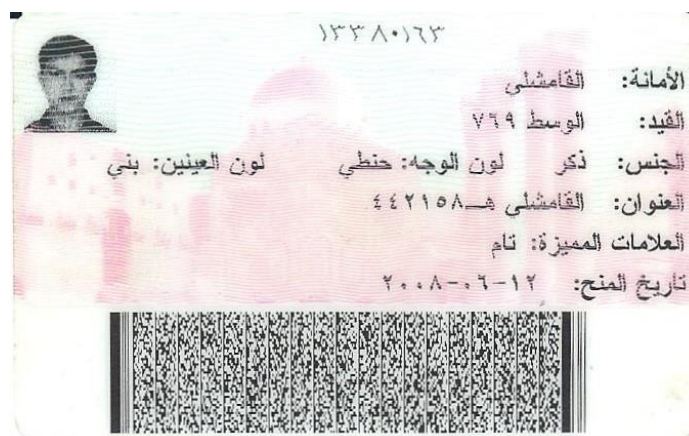
Копія актового запису про народження (Арабська Республіка Єгипет)

Лицева сторона ідентифікаційної картки громадянки Сирії

Зворотна сторона ідентифікаційної картки громадянки Сирії

Зворотна сторона ідентифікаційної картки громадянина Сирії

00071351 1-1
 This laissez passer contains
 16 pages
 REPUBLIC OF IRAQ
 ONE WAY
 LAISSEZ-PASSER
 00071351
 يوسف دوائر كريم الزبيدي
 YOUSIF DWAIR KAREEM
 AL-ZUBAIDI
 IRAQI عراقية
 Valid for One Voyage
 only during six months
 يشمل هذا الجواز
 على ١٦ صفحة
 جمهورية العراق
 جواز مرور غير صالح للعودة
 رقم الجواز
 No. of
 Laissez Passer
 اسم حامله
 Name of bearer
 اسم الزوج
 Name of the Mate
 عدد الأولاد
 No.
 of children
 الجنسية التي يدعى بها
 Nationality claimed
 by bearer
 ناقلة لسفرة واحدة
 فقط خلال ستة أشهر

Проїзний документ громадянина Іраку (стор. 1)

00071351 3-3
 MODREN COLOURED PHOTOGRAPH
 MATE الزوج BEARER لحامل الجواز
 1996-01-01
 العراق / الموصل
 IRAQ
 IRAQ
 1.70 m. 5.7
 Black
 Black
 None
 FEE رسم
 000717000
 2-3
 DESCRIPTION - اوصاف
 MATE الزوج BEARER حامل الجواز
 Student طالب
 Profession
 1996-01-01 العراق / الموصل
 Place and date of birth
 IRAQ العراق
 Domicile
 1.70 m. 5.7
 Height
 Black
 Colour of eyes
 Black
 Color of hair
 None
 Visible distinguishing marks
 CHILDREN الأولاد
 Sex الجنس Date of birth تاريخ الولادة Name الاسم
 1 1
 2 2
 3 3
 4 4
 5 5

Проїзний документ громадянина Іраку (стор. 2, 3)

00071351 5.0

OBSERVATIONS - الملاحظات

اصدرنا هذا الكوز استناداً الى هوية
 الاصول المدنية العراقية المرقمة 00014644
 وشهادة الكشنة العراقية المرقمة 06241118
 وذلك لغرض جواز سفر العراق المرقم A/2597256
 ولغرض السفر الى العراق

القنصل
 طاهر عدنان فرحان
 CONSUL
 Thamer Adnan Farhan
 2019-07-15

4-4

Countries of which
 this laissez passer is valid

Turkey	تركيا
Qatar	قطر
United Arab Emirates	الإمارات العربية المتحدة

The validity of this laissez passer in circumstances: ينتهي العمل بهذا الجواز:
 2020-01-14 2019-1-16

Not to be renewed under any passers expires ولا يجدد في أي حال من الأحوال

Issued at IRAS Embassy / العراق / موسكو صدر في
 The 15th من اليوم الخامس عشر في شهر
 or يناير 2019

Residence Officer: ضابط الأمانة
 القنصل طاهر عدنان فرحان

Проїзний документ громадянина Іраку (стор. 4, 5)

الاسم والنسبة: موريس كوريه بن جورج Full name

تاريخ الولادة ومحل القيد: 1994 Place & birth date

العنوان الحالي والهاتف: القامشلي الوسطى Address & Phone

الجنسية: الجنسية Blood type: 0+

رقم الإجازة: 245567 Licence No

تاريخ النسخ: 2012/9/9 Date Of issue

صادرة عن: صاندة من مرور الحسكة Issued by

ملاحظات: لاول مرة Remarks

قائد شرطة المحافظة: قائد شرطة محافظة الحسكة Chief Of Governorate Police

Лицева сторона посвідчення водія категорії «Б»

Додаток № 2

ЄДИНА СИСТЕМА (ГЕООНГН) ДЛЯ ПЕРЕДАЧІ АРАБСЬКИХ НАЗВ
ЛАТИНИЦЕЮ

Алфавіт транслітерації	Арабський алфавіт	Арабський алфавіт		
		На початку	Всередині	У кінці
' , A, U, I, Ā, Ū, Ī, Ā́	أ	أأ	ؤأ	أأى
B, b	ب	ب	بب	ببب
T, t	ت	ت	تت	تتت
TH, Th, th	ث	ث	ثث	ثثث
J, j	ج	ج	جج	ججج
H, h	ح	ح	حح	ححح
KH, Kh, kh	خ	خ	خخ	خخخ
D, d	د	د	دد	ددد
DH, Dh, dh	ذ	ذ	ذذ	ذذذ
R, r	ر	ر	رر	ررر
Z, z	ز	ز	زز	ززز
S, s	س	سس	سسس	سسسس
SH, Sh, sh	ش	ش	شش	ششش

<u>S</u> , <u>s</u>	ص	صد	صد صد	ص ص
<u>D</u> , <u>d</u>	ض	ضد	ضد ضد	ض ض
<u>T</u> , <u>t</u>	ط	ظ	ظ ط	ط ط
<u>DH</u> , <u>Dh</u> , <u>dh</u>	ظ	ظ	ظ ظ	ظ ظ
‘, ‘A, ‘a, ‘U, ‘u, ‘I, ‘i, ‘Ā, ‘ā, ‘Ū, ‘ū, ‘Ī, ‘ī	ع	ع	ع ع	ع ع
GH, Gh, gh	غ	غا	غا غ	غ غ
F, f	ف	فا	فا ف	ف ف
Q, q	ق	قا	قا ق	ق ق
K, k	ك	كا	كا ك	ك ك
L, l	ل	لا	لا ل	ل ل
M, m	م	ما	ما م	م م
N, n	ن	نا	نا ن	ن ن
H, h	ه	ها	ها ه	ه ه
W, w, Ū, ū	و	و	وو	وو
Y, y, Ī, ī	ي	ي	يي	يي
Фатха	الفتحة			
A, a (коротка)	قصيرة (اَ)	آ	آ	آ
Ā, ā (довга)	طويلة (آا)		آا	
Дамма	الضمة			

U, u (коротка)	قصيرة (ُ)		ـُ	وُ
Ū, ū (довга)	طويلة (وُ)		وُ	
Касра	الكسرة			
I, i (коротка)	قصيرة (ِ)		ـِ	يِ
Ī, ī (довга)	طويلة (ـِ)		يِ	

Додаток № 3

ПАРАЛЕЛЬНА ТАБЛИЦЯ АРАБСЬКИХ ЛІТЕР ТА КИРИЛИЦІ

В кінці слова	В середині слова	На початку слова	Окремо	Назва	Транслітерація
	ا	ا		أَلِفْ 'аліф	a, i
ب	ب	ب	ب	بَاءَ bā'	б
ت	ت	ت	ت	تَاءَ tā'	т
ث	ث	ث	ث	ثَاءَ cā'	с
ج	ج	ج	ج	جِيمَ джим	дж
ح	ح	ح	ح	حَاءَ ḫā'	ħ
خ	خ	خ	خ	خَاءَ ḫā'	ħ
	د	د		دَالِ dāl	д
	ذ	ذ		ذَالِ zāl	з
	ر	ر		رَاءَ rā'	р
	ز	ز		زَايِ zāy	з
س	س	س	س	سِينِ sīn	с
ش	ش	ش	ش	شِينِ šīn	ш

ص	ص	ص	ص	صَادَ ṣād	с
ض	ض	ض	ض	ضَادَ ḍād	д
ط	ط	ط	ط	طَاءَ ṭā'	т
ظ	ظ	ظ	ظ	ظَاءَ ḏā'	з
ع	ع	ع	ع	عَيْنَ 'ayn	'
غ	غ	غ	غ	غَيْنَ ḡayn	г
ف	ف	ف	ف	فَاءَ fā'	ф
ق	ق	ق	ق	قَافَ kāf	қ
ك	ك	ك	ك	كَافَ kāf	к
ل	ل	ل	ل	لَامَ lām	ль
م	م	م	م	مِيمَ mīm	м
ن	ن	ن	ن	نُونُ nūn	н
ه	ه	ه	ه	هَاءَ ḡā'	г
و		و		وَاوَ wāw	в
ي	ي	ي	ي	يَاءَ yā'	й

Додаток № 4

АРАБСЬКО-РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКИЙ
СЛОВНИК ТЕРМІНОЛОГІЇ ІДЕНТИФІКАЦІЙНИХ ДОКУМЕНТІВ

English	Русский/ Українська	العربية
ID card	Идентификационная карта (<i>Внутренний паспорт</i>)/ Ідентифікаційна картка; посвідчення (<i>Внутрішній паспорт</i>)	(بطاقة) هوية (شخصية); مصر: بطاقة تحقيق الشخصية
Parameters	Параметры/ Параметри	أبعاد
Fraud	Мошенничество/ Шахрайство	احتيال
Carding	Кардинг/ Кардінг	احتيال; قرصنة بطاقات الائتمان
Tool	Инструмент/ Інструмент	أداة
Basic	Базовый (<i>элемент и т.п.</i>)/ Базовий (<i>елемент тощо</i>)	أساسي
to replace	Заменить (<i>кого/что-л.</i>)/ замінити (<i>когось/щось</i>)	إستبدال
Unauthorized use	Несанкционированное использование/ Несанкціоноване використання	استخدام غير مأذون؛ مرخص به
Name	Имя/ Ім'я	إسم؛ الإسم الأول
Father's name; Middle name	Отчество/ Ім'я батька; По батькові	إسم الأب
Full name	ФИО/ ПІБ	إسم ثلاثي؛ إسم بالكامل
Version	Версия/ Версія	إصدار
Initial	Исходный/ Початковий	أصلي؛ أساسي
Adding	Включение (<i>добавка</i>)/ Включення (<i>додавання</i>)	إضافة (ات)
To individualize	Индивидуализировать/ Індивідуалізувати	إطفاء طابع فردي؛ شخصي
Individually	В индивидуальном порядке/ В	بشكل فردي؛ شخصي

Delay	індивідуальному порядку Задерживать/ Затримувати	تأخير
Date	Дата/ Дата	تاريخ
Visa	Виза/ Віза	تأشيرة (دخول)؛ فيزا
To define	Установить (<i>выявить</i>)/ Встановити (<i>виявити</i>)	تحديد
Identification	Идентификация (<i>установление личности</i>)/ Ідентифікація (<i>встановлення особи</i>)	تحديد هوية
to edit	Редактировать (<i>данные</i>)/ Редагувати (<i>дані</i>)	تحرير؛ تعديل (بيانات)
Instrument check	Приборный контроль/ Приладовий контроль	التحقق بواسطة معدات
Personalization	Персонализация/ Персоналізація	تخصيص
Numeration	Нумерация/ Нумерація	ترقيم
Registration	Регистрация/ Реєстрація	تسجيل
to correct	Корректировка/ Коригування	تصحيح
Lamination	Ламинирование/ Ламінування	تصفيح
Compensation	Компенсация/ Компенсація	تعويض
to change	Изменять/ Змінювати	تغيير؛ تعديل
Digital technology	Цифровые технологии/ Цифрові технології	تكنولوجيا رقمية
Gender	Пол/ Стать	جنس
Decoder	Декодер/ Декодер; дешифратор	جهاز (أجهزة) فك التشفير
Passport	Паспорт/ Паспорт	جواز سفر (خارجي)
Holder	Владелец; обладатель (<i>документа</i>)/ Власник (<i>документа</i>)	حامل (وثيقة ما)
Letter	Литера; буква/ Літера; буква	حرف (حروف، أحرف)

to prohibit	Запрещать/ Забороняти	حظر
Laser engraving	Лазерное гравирование / Лазерне гравіювання	حفر بالليزر
Field	Графа; рубрика/ Графа; рубрика	حقل، خانة
to protect	Защищать; оборонять / Захищати; обороняти	حماية؛ وقاية
Special	Специальный/ Спеціальний	خاص
Background	Фон/ Фон	خلفية (ات)
№	Номер/ Номер	رقم
Code	Код (CVV2/CVC2 и т.п.)/ Код	رمز
Logo	Логотип/ Логотип	شعار؛ شارة؛ علامة
PRADO (Public Register of Travel and Identity Documents Online)	PRADO – Открытый реестр проездных и ID документов онлайн/ PRADO – Відкритий реєстр проїзних та ID документів онлайн	سجل وثائق السفر والهوية العام عبر الإنترنت
Certificate	Свидетельство/ Свідоцтво	شهادة (ات)
Image	Изображение; фотография/ Зображення; фотографія	صورة
Year	Год/ Рік	عام / سنة
Element	Элемент/ Елемент	عنصر (عناصر)
Address	Адрес/ Адреса	عنوان
Person	Лицо/ Особа	فرد؛ شخص
Individual	Индивидуальный/ Індивідуальний	فردی؛ شخصي
Scanner	Сканер – устройство для чтения (сканирования) штрихкодов/ сканер (пристрій для читання (сканування) штрихкодів)	قارئ الباركود
to scan	Считывать (код)/ Зчитувати (код)	قراءة

Error elimination	Устранение (<i>ошибок; неполадок</i>)/ Усунення (<i>помилки; неполадок</i>)	قضاء على؛ إزالة (أخطاء)
Standard	Стандартный/ Стандартний	قياسي
Surname	Фамилия/ Прізвище	لقب؛ كنية؛ إسم أخير
Scanner	Сканер/ Сканер	ماسح ضوئي
Document management	Ведение документооборота/ Ведення документообігу	متابعة سير الوثائق
Place	Место/ Місце	محل
Specialized	Специализированный/ Спеціалізований	مختص
to scan	Сканировать/ Сканувати	مسح
Unity	Идентичность/ Ідентичність	مُطابَقة
Confirmed; approved	Утвержденный/ Затверджений	معتمد؛ موافق عليه
Inspector	Инспектор/ Інспектор	مفتش؛ فاحص
Mark; stamp	Марка/ Марка	ملصق؛ طابع
Machine readable zone	Машиносчитываемая зона (МСЗ)/ Машинозчитувана зона	منطقة للقراءة الآلية
International Civil Aviation Organization (ICAO)	Международная организация гражданской авиации (ИКАО)/ Міжнародна організація цивільної авіації (ІКАО)	منظمة الطيران المدني الدولي (إيكاو)
Single; unified; common	Единый; унифицированный/ Єдиний, уніфікований	مؤحد
to copy	Копировать/ Копіювати	نسخ
Original copy	Оригинал; оригинальный экземпляр (<i>документа</i>)/ Оригінал; оригінальний примірник (<i>документа</i>)	نسخة أصلية؛ الأصل

Personalized copy	Персонализиованная копия/ Персоналізована копія	نسخة تخصيصية
Copy Application	Ксерокопия/ Ксерокопія Форма (бланк)/ Форма (бланк)	نسخة مصوّرة نموذج (استمارة الوثيقة)
Special application	Специальная форма/ Спеціальна форма	نموذج (شكل) خاص
Kind; type	Вид; тип/ Вид; тип	نوع؛ فئة
Hologram	Голограмма/ Голограма	هولوграм
Identity (id)	Личность (личные данные)/ Особистість (особисті дані)	هوية
Document	Документ/ Документ	وثيقة (وثائق)

АНГЛІЙСЬКО- РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКО-АРАБСЬКИЙ СЛОВНИК СЛОВСПОЛУЧЕНЬ

Address	Адрес/ Адреса	عنوان
Temporary residence ~	~ временного места проживания/ ~ тимчасового місця проживання	~ الإقامة المؤقتة
Permanent ~	~ постоянного места проживания/ ~ постійного місця проживання	~ الإقامة الدائمة
Residence ~	~ проживания/ ~ проживання	~ الإقامة
Registration ~	~ регистрации/ ~ реєстрації	~ التسجيل
Residence ~ (<i>de facto</i>)	~ фактического пребывания/ ~ фактичного перебування	~ الإقامة الفعلية
E-mail ~	~ электронной почты/ електронної пошти	~ البريد الإلكتروني

Visa	Виза/ Віза	تأشيرة (دخول)؛ فيزا
Passport ~	~ в паспорте/ ~ в паспорті	~ جواز سفر
~ on a document	~ на документе/ ~ на документі	~ (واردة) على وثيقة
Biometric ~	Биометрическая ~/ Біометрична ~	~ بیومترية
Temporary ~	Временная ~/ Тимчасова ~	~ مؤقتة
Entry/ Exit ~	Въездная / Выездная ~/ В'їзна/ Виїзна ~	~ الدخول / الخروج
Visitor ~	Гостевая ~/ Гостьова ~	~ الزيارة
Valid ~	Действительная ~/ Дійсна ~	~ نافذة؛ سارية؛ صالحة
Diplomatic entry visa	Дипломатическая въездная ~/ Дипломатична в'їзна ~	~ الدخول الدبلوماسية
Diplomatic multiple ~	Дипломатическая многократная ~/ Дипломатична багаторазова ~	~ الدخول-الخروج الدبلوماسية
Immigrant ~	Иммигрантская ~/ Іммігрантська ~	~ مهاجر
Immigration ~	Иммиграционная ~/ Імміграційна ~	~ هجرة
Consular ~	Консульская ~/ Консульська ~	~ قنصلية
Multiple ~	Многократная ~/ Багаторазова ~	~ الدخول المتعدد
Multiple entry and exit ~	Многократная въездная-выездная ~/ Багаторазова в'їзна-виїзна ~	~ الدخول-الخروج المتعدد
Non-immigrant ~	Неиммигрантская ~/ Неїммігрантская ~	~ لغير المهاجرين
Ordinary ~	Обыкновенная ~/ Звичайна ~	~ عادية
Single entry ~	Однократная ~/ Одноразова ~	~ دخول (لمرة) واحدة

Re-entry ~	Повторная въездная ~/	إعادة الدخول ~
Permanent ~	Повторна в'їзна ~ Постоянная ~/ Постійна ~	دائمة ~
Exempt ~	Привилегированная ~ (<i>привилегированного</i> <i>иммигранта</i>)/	تأشيرة ذي أولوية (المهاجر ذو الأفضلية)
Appropriate ~	Привілейована ~ Соответствующая ~/	لازمة؛ مناسبة
Student ~	Відповідна ~ Студенческая ~/	طالب/ة ~
Transit ~	Студентська ~ Транзитная ~/	عبور؛ ترانزيت
Tourist ~	Транзитна ~ Туристическая ~/	سياحية ~
Export ~	Туристична ~ Экспортная ~/	التصدير ~
	Експортна ~	
Hologram	Голограмма/ Голограма	هولوграм (صورة مجسمة ثلاثية الأبعاد)
2-dimentional ~	Двумерная ~/	ثنائي الأبعاد ~
Individual (<i>holographic</i>) image	Двовимірна ~ Единичное (<i>голографическое</i>) изображение/ Одничне (<i>голографічне</i>) зображення	صورة (هولوغرافية) فردية
Recorded ~	Записанная ~/ Записана ~	مُسجَّل ~
Original image of ~	Оригинал голографического изображения/ Оригінал голографічного зображення	أصل الصورة الهولوغرافية (المجسمة ثلاثية الأبعاد)
Relief-phase ~	Рельефно-фазовая ~/	تدریجي منقوش ~
Hologram frame (<i>several impressions of individual holograms</i>)	Рельефно-фазова Фрейм голограмм (<i>несколько оттисков единичных голограмм</i>)/ Фрейм голограм	إطار صور هولوغرافية (عدة فصلات من صور هولوغرافية فردية)

Digital holographic images	Цифровые голографические изображения (ЦГИ)/ Цифрові голографічні зображення (ЦГЗ)	صور هولوغرافية رقمية
Data	Данные/ Дані	معطيات؛ بيانات
Graphic ~	Графические ~/ Графічні ~	~ رسومية
Base; original; data	Исходные; базисные; основные ~/ Вихідні ~	~ أساسية؛ أولى؛ أولية؛ الأساس؛ خام؛ مرجعية؛ مصدرية
~ interchange	Обмен ~ми/ Обмін ~ми	تبادل الـ ~
Variable ~	Переменные ~ / Змінні ~	~ متغيرة
Personal ~	Персональные ~/ Персональні ~	~ شخصية
Text ~	Текстовые ~/ Текстові ~	~ نصية
~ management	Управление ~ми/ Управління даними	إدارة الـ ~
Digital ~	Цифровые ~/ Цифрові ~	~ رقمية
Date	Дата/ Дата	تاريخ
~ of issue	~ выдачи (документа)/ ~ видачі	~ المنح
~ of manufacture	~ изготовления; дата выпуска / виготовлення; дата випуску	~ التصنيع / الإصدار / الصدور
~ of expiry	~ окончания срока действия/ ~ закінчення терміну дії	~ إنتهاء الصلاحية
~ of registration	~ регистрации/ ~ реєстрації	~ التسجيل
~ of birth	~ рождения/ ~ народження	~ الميلاد
~ of death	~ смерти/ смерті	~ الوفاة
Document	Документ/ Документ	وثيقة (وثائق)
Breeder; ID ~	~, удостоверяющий личность/ посвідчення особи	~ ثبوتية
Internal ~	Внутренний (служебный) ~/ Внутрішній (службовий) ~	وثيقة داخلية

Duplicate ~; ~ replica; ~ duplicate	Дубликат ~а/ Дублікат ~а	نسخة
Certified copy	Заверенная копия ~а/ Завірена копія ~а	نسخة موثقة؛ مصدقة عن الـ
Machine readable travel document (MRTD)	Машиносчитываемый проездной ~/ Машинозчитуваний проїзний ~	~ سفر قابلة للقراءة آلياً؛ المقروء آلياً
Typed; typescript ~	Машинописный ~/ Машинописний	~ مطبوعة
Notary copy	Нотариально заверенная копия ~а/ Нотаріально завірена копія ~а	نسخة موثقة؛ مصدقة عن الـ من قبل كاتب بالعدل
Official ~	Официальный ~/ Офіційний ~	وثيقة رسمية
Written ~	Письменный ~/ Письмовий ~	~ كتابية؛ ~ مكتوبة
Original ~	Подлинник ~ (оригинал)/ Оригінал ~а	~ الأصل؛ أصلية
Falsified ~	Подложный (поддельный)/ Підложний ~	~ مزورة
Travel ~	Проездной ~/ Проїзний ~	وثيقة سفر
Handwritten ~	Рукописный/ Рукописний ~	~ خطية
Text ~	Текстовый/ Текстовий ~	~ نصية
Documentary photograph	Фотодокумент/ Фотодокумент	صورة وثائقية؛ فوتوغرافية
Electronic ~	Электронный ~/ Електронний	~ إلكترونية
Single; unified; common	Единый(ая)/ Єдиний-а	مؤحد
Single database	~ база/ ~ база	قاعدة بيانات مؤحدة
Single registry	~ реестр/ реєстр	سجل مؤحد
Identification	Идентификация/ Ідентифікація	تحديد هوية
~ of the identity	~ населения / населення	تحديد هوية السكان
Automatic ~	Автоматическая ~/ автоматична ~	التعرف الآلي؛ الأوتوماتيكي على الهوية
~ system	Система ~и/ Система ~і	منظومة تحديد الهوية

Changes	Изменения/ Зміни	تغييرات
Major ~	Колоссальные ~/ Колосальні ~	~ جذرية
Minor ~	Незначительные ~/ Незначні ~	~ بسيطة
Name	Имя/ Ім'я	اسم/ الإسم الأول
Brother's ~	~ брата/ ~ брата	~ الأخ
Mother's ~	~ матери/ ~ матері	~ الأم / الوالدة
Father's ~	~ отца/ ~ батька	~ الأب / الوالد
Child's ~	~ ребёнка/ ~ дитини	~ الطفل
Sister's ~	~ сестры/ ~ сестри	~ الأخت
~ change	Смена имени/ Зміна імені	تغيير الإسم
Four-part ~	Состоящее из четырех частей ~ (включая имя деда)/ - Чотиризначне ~	اسم رباعي
Info	Информация/ Інформація	معلومات
Graphic ~	Графическая ~/ Графічна ~	~ رسومية
Variable ~	Переменная ~/ Змінна ~	~ متغيرة
Text ~	Текстовая ~/ Текстова ~	معلومات نصية
Digital ~	Цифровая ~/ Цифрова ~	~ رقمية
Personal ~	Персональная ~/ Персональна ~	~ شخصية
Code	Код/ Код	رمز
Barcode	Штрих-код/ Штрих-код	رمز شريطي أو الشفرة الخيطية؛ باركود "شريط الرموز"
2-dimensional ~	Двумерный ~/ Двовимірний ~	باركود ثنائي البعد
Linear ~	Линейный ~/ Лінійний ~	شفرة خيطية
QR-code (<i>quick response code</i>)	QR-код (код быстрого реагирования)/ QR-код (код швидкого відгуку)	باركود "مربع الشكل"، رمز الاستجابة السريع
Identity (id)	Личные данные/ Особисті дані	هوية (بيانات شخصية)
ID security	Безопасность личных данных/ Безпека особистих даних	أمن الـ

Assumed ~	Виртуальная личность/ Віртуальна особистість	هوية إفتراضية
Identity fraud	Мошенническое использование личных данных / Шахрайське використання	~ احتیال
Identity theft	особистих даних Хищение личных данных/ Викрадення особистих даних	~ سرقة
Person	Лицо/ Особа	فرد؛ شخص
Physical; natural ~	Физическое ~/ Фізична ~	فرد؛ شخص (طبيعي)
Entity	Юридическое ~/ Юридична ~	کیان؛ شخص اعتباري
Exterritorial person	Лицо, имеющее дипломатический иммунитет/ Особа, яка має дипломатичний іmunітет	فرد، متمتع بحصانة دبلوماسية
Place	Место/ Місце	محل
~ of residence	~ жительства/ ~ проживання	~ الإقامة
Temporary ~ of residence	Временное ~ проживания/ Тимчасове ~ проживання	~ الإقامة المؤقتة
~ of registration	~ регистрации/ ~ реєстрації	~ التسجيل
№	Номер/ Номер	رقم
Registration №	~ регистрации/ ~ реєстрації	رقم التسجيل
Serial №	Серийный ~/ Серійний ~	رقم تسلسلي / متسلسل الرقم
National identification ~ (NIN)	Национальный идентификационный ~/ Національний ідентифікаційний ~	رقم وطني
Special ~	Специальный ~/ Спеціальний ~	رقم خاص

Passport	Паспорт/ Паспорт	جواز سفر (خارجي)
Seaman's ~	~ (удостоверение личности) моряка/ ~ моряка	~ بحري
world ~	~ гражданина мира (всемирный ~)/ ~ громадянина світу	~ عالمي
Press pass (press card); journalist pass	~ журналиста/ ~ журналиста	جواز صحفي
Alien's ~	~ иностранца; негражданина (лица без гражданства)/ іноземця; негромадянина (особи, що немає громадянства)	~ الغريب؛ الأجنبي
Interpol Travel Document Nansen ~ (stateless persons ~)	~ Интерпола/ Інтерполу Nansen ~	وثيقة سفر الإنتربول ~ نانسين
Honorary citizen of (<i>the</i>) <i>country name</i>	~ почётного гражданина/ ~ почесного громадянина	~ مواطن فخري؛ شرفي
Biometric ~	- Биометрический ~/ Біометричний ~	~ بیومتري
ID card; internal ~	Внутренний ~ (удостоверение личности) / внутрішній ~ (посвідчення особи)	~ داخلي (بطاقة الهوية)
Temporary / emergency ~	Временный или «аварийный» ~/ Тимчасовий або «аварійний» ~	~ مؤقت؛ طارئ أو عاجل
Diplomatic ~	Дипломатический ~/ Дипломатичний ~	~ دبلوماسي
Camouflage ~	Камуфляжный (фэнтезийный) ~/ Камуфляжний	~ تمويهی
Group ~	Коллективный ~/ Колективний	~ جماعي
Ordinary ~	Общегражданский (туристический)	~ للمواطن (عادي؛ سياحي)

	заграничний ~/ Загальногромадянський (туристичний) закордонний~	
Family ~	Семейный ~/ Семейный ~	~ عائلي
Official ~	Служебный или официальный ~/ Службовий або офіційний ~	~ رسمي؛ خدمي
Fantasy ~	Фантастический (сувенирный) ~/ Фантастичний (сувенірний)	~ شكلي
E-Passport	Электронный ~/ Електронний ~	~ إلكتروني (قابل للقراءة آلياً)
Laissez-passer	Laissez-passer (<i>fr.</i>)	وثيقة مرور (من الفرنسية: laissez-passer دعه يمرّ)
Sex	Пол/ Стать	الجنس
Masculine	~ мужской/ чоловіча	ذكر
Feminine	~ женский/ жіноча	أنثى
Registration	Регистрация/ Реєстрація	تسجيل
Marriage ~ date	~ брака/ ~ шлюбу	~ واقعة الزواج
~ date	Дата ~и/ Дата ~ї	تاريخ الـ
Birth ~	~ акта рождения/ ~ акта народження	قيد واقعة الميلاد
Certificate	Свидетельство/ Свідоцтво	شهادة (ات)
~ of honour	~ (знач. Почётная грамота)/ ~ (Почесна грамота)	~ تقدير
~	~ (знач. сертификат)	~
~ of return	~ на возвращение (свидетельство, заменяющее заграничный паспорт в случае его потери или кражи)/ ~ на повернення	~ الاستعادة

Marriage ~	~ о заключении брака/ ~ про укладення шлюбу	~ عقد زواج
Birth ~	~ о рождении/ ~ про народження	~ ميلاد
~ of change of the name	~ о смене имени/ ~ про зміну імені	~ تغيير الإسم
Death ~	~ о смерти/ ~ про смерть	~ وفاة
Registration ~	~ о регистрации (транспортного средства, имущества и т.п.)/ про реєстрацію	~ تسجيل
Diploma ~	Диплом/ Диплом	~ جامعية (دبلوم)
Electronic ~	Электронное ~/ Електронне~	~ إلكترونية